

WATERSTAD WESTERGOUWE

MASTER PLAN

WATERSTAD WESTERGOUWE

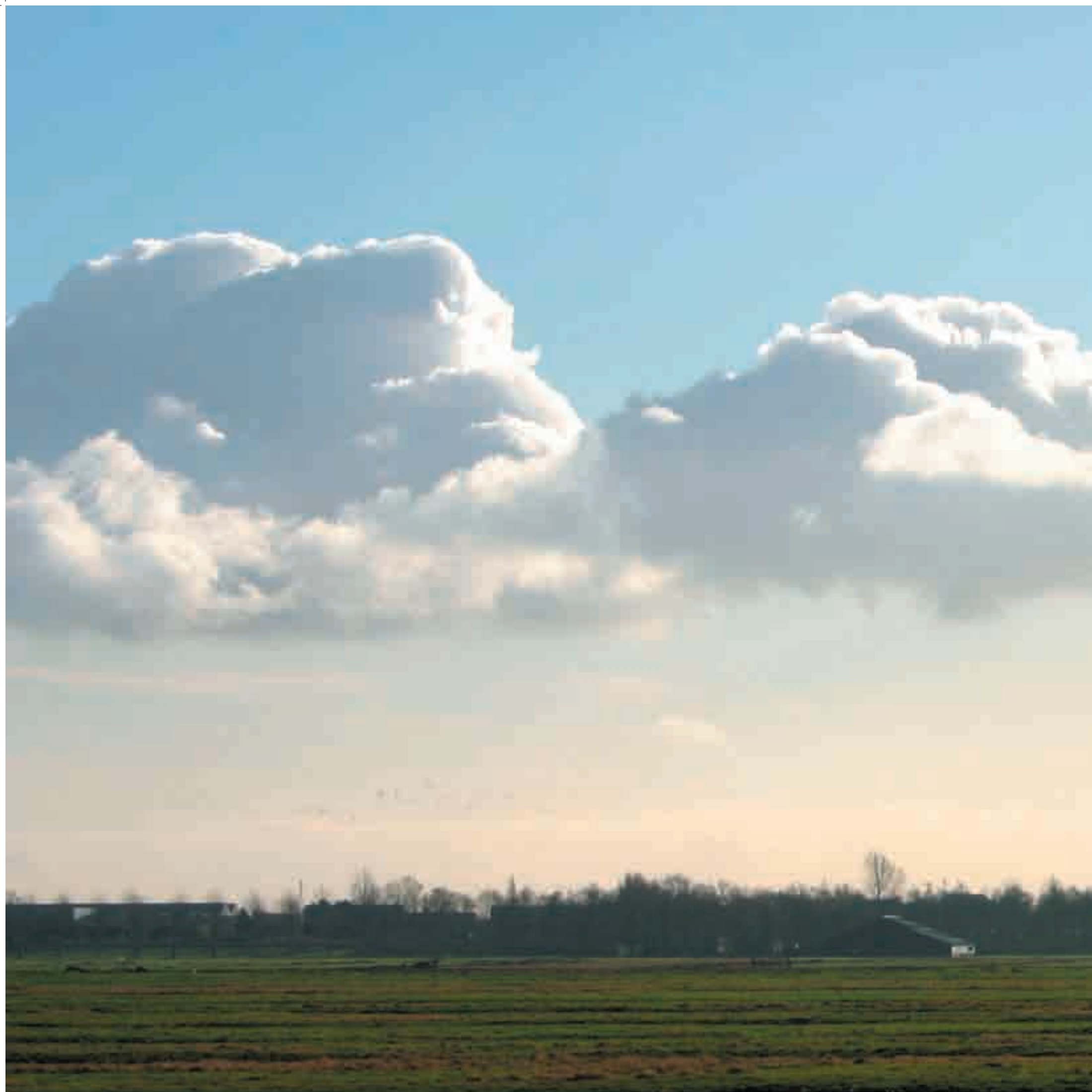
Opgesteld in opdracht van de gemeente Gouda
door Bosch Slabbers en Kraaijvanger Urbis in
samenwerking met de gemeente Gouda.

Maart 2005

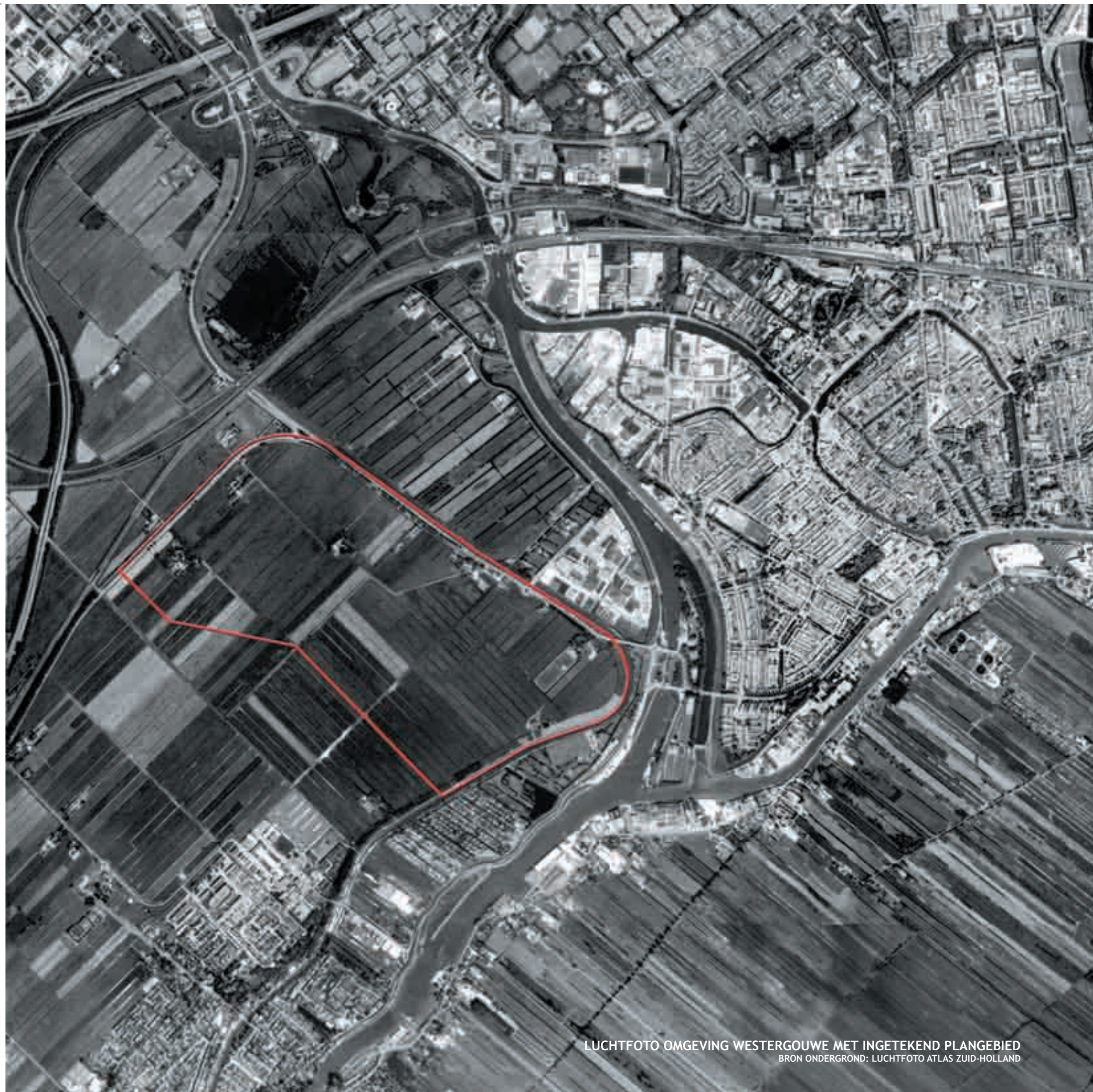
bosch slabbers
TUIN- EN LANDSCHAPSARCHITECTEN

in samenwerking met

Kraaijvanger • Urbis
Bureau voor architectuur en stadsontwerp

I N L E I D I N G

LUCHTFOTO OMGEVING WESTERGOUWE MET INGETEKEND PLANGEBIED
BRON ONDERGROND: LUCHTFOTO ATLAS ZUID-HOLLAND

Westergouwe: Noodzaak en kansen

Gouda heeft dringend behoefte aan ruimte voor nieuwe woningen. De Goudse woningbouwopgave bedraagt (bij gelijkblijvende krapte) voor de periode tot 2020 circa 6.000 woningen. Ongeveer 2.200 woningen kunnen op inbreidingslocaties of herstructureringslocaties worden ondergebracht. De resterende woningen wil Gouda onderbrengen in de locatie Westergouwe aan de westzijde van de stad. Deze locatie biedt ruimte aan deze opgaaf en sluit logisch aan op de structuur van Gouda, waarmee de ring van nieuwe wijken rond het historisch centrum als het ware wordt afgemaakt.

Uitbreiding van Gouda is tevens noodzakelijk om de scheefgroei in de woningvoorraad aan te pakken. Deze voorraad bestaat vooral uit goedkope woningen. Huishoudens met hoge inkomens stromen niet door naar duurere woningen met als gevolg een woningmarkt die op slot zit. Hierdoor zijn er voor starters vrijwel geen mogelijkheden en is het voor ouderen eveneens moeilijk een geschikte woning te vinden. Westergouwe is de essentiële schakel, of beter gezegd, de katalysator, die de noodzakelijke doorstroming op gang moet brengen. Hiermee creëert Westergouwe tevens ruimte voor de noodzakelijke binnenstedelijke herstructurering.

Tenslotte heeft Gouda een regionale verzorgingsfunctie in de Zuidvleugel van de Randstad. Voor een gezond sociaal-economisch klimaat en voldoende bestaansrecht voor bestaande en nieuwe voorzieningen is een groeiend inwonertal van groot belang.

Het is de ambitie van Gouda in Westergouwe, tussen polder en historisch centrum, een duurzame en waterrijke wijk te ontwikkelen. Een wijk met een verscheidenheid aan woningtypen, waar jong en oud goed kunnen wonen en waar een breed scala aan voorzieningen wordt gerealiseerd. Een wijk die voldoende water kan bergen en voldoet aan de eisen die 'Waterbeheer 21^e eeuw' (WB21) aan de locatie stelt. Een wijk die bovendien inspeelt op de kenmerken van de locatie. Voorbeeld hiervan is de koppeling van een groen-blauwe zone aan de verstedelijking op de grens met Moordrecht, waarmee de realisatie van een deel van de Provinciaal Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) is gegarandeerd, in combinatie met een waterrijk natuurgebied. De realisatie van deze groen-blauwe zone is conform de afspraken uit het convenant Gouda-Moordrecht-Waddinxveen (1993).

Parallel aan de opstelling van het masterplan en het bestemmingsplan wordt een Milieu Effect Rapportage (MER) opgesteld. Het masterplan is gebaseerd op de Nota van Uitgangspunten en maakt gebruik van de aanbevelingen uit de MER 1^e fase.

Kortom, Westergouwe is nodig en biedt kansen om:

- voldoende huisvestingsmogelijkheden te bieden voor de eigen en de regionale bevolking;
- doorstroming op de Goudse woningmarkt te bevorderen;
- ruimte te scheppen voor binnenstedelijke herstructurering;
- de basis te versterken voor de ontwikkeling van de stad als vitaal regionaal centrum;
- in te spelen op de ruimtelijke kenmerken van de locatie.

Ambities

Westergouwe moet het programma zoals vastgelegd in de Nota van Uitgangspunten faciliteren. Dat is de functionele opgave. Aanvullend op het functionele programma is het de maatschappelijk bepaalde ambitie om:

- van Westergouwe een uitgesproken 'Goudse wijk' te maken, waarvan de bewoners van Westergouwe zich zowel ruimtelijk als mentaal met het centrum van Gouda verbonden weten, zich 'echte' Gouwenaren voelen.
- binnen het affiche 'Waterstad Westergouwe' een verscheidenheid aan woonmilieus te ontwikkelen waarin het aspect water op verschillende manieren wordt beleefd.
- van Westergouwe een wijk te maken die optimaal inspeelt op de kenmerken van de plek. Het gaat daarbij niet alleen om de ruimtelijke kenmerken, maar ook om de kenmerken van de plek die men niet direct ziet, maar die wel heel bepalend zijn voor dit gebied, zoals de ontwikkelingsgeschiedenis, de bodemgesteldheid, het watersysteem en invloeden van buitenaf zoals de geluidsbelasting.
- met de ontwikkeling van Westergouwe bij te dragen aan de versterking van de ecologische kwaliteiten. Binnen het woongebied moeten nieuwe natuurwaarden tot ontwikkeling kunnen komen. Daarbij zal de aanleg van de woonwijk Westergouwe bijdragen aan de ontwikkeling van een ecologische zone die de Krimpenerwaard verbindt met het toekomstige Bentwoud.

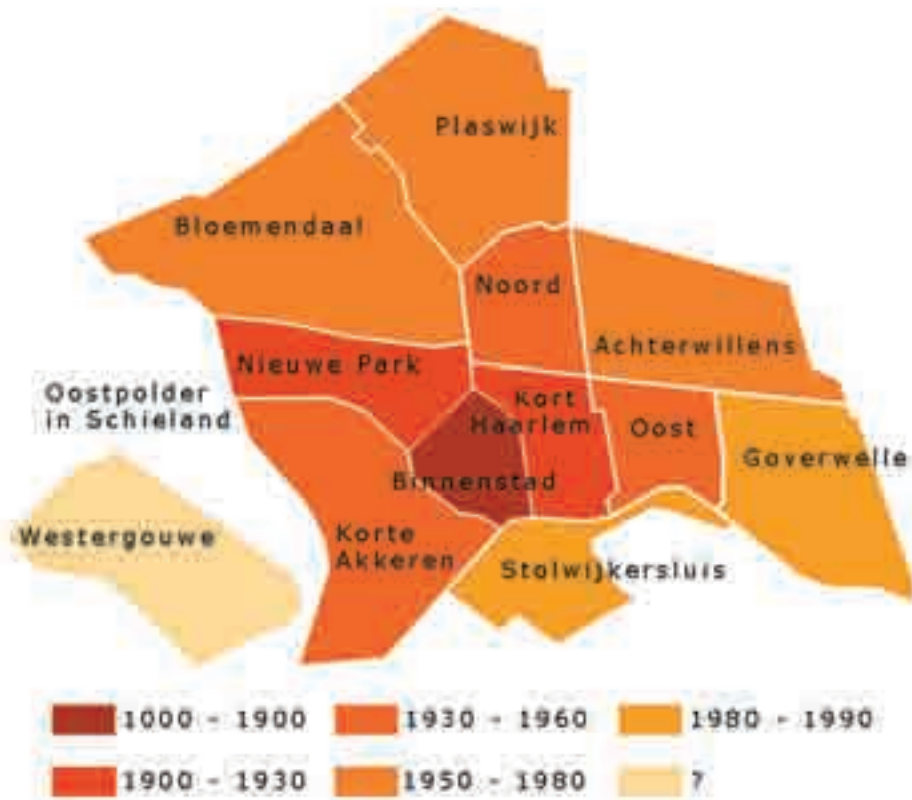
Status

Het stedenbouwkundig plan kent een relatief lange ontwikkelperiode. In de periode tot 2020 kunnen zich nog tal van ontwikkelingen voordoen. Het masterplan werkt vanuit 'de waarheid van het heden', maar laat daarbij ruimte om nu nog onvoorziene ontwikkelingen te incorporeren. Het masterplan legt de hoofdstructuren van de toekomstige ontwikkeling vast, maar laat een schaalniveau lager ruimte voor een flexibele invulling.

Het masterplan vormt de basis voor:

- 1) het opstellen van het bestemmingsplan
- 2) het opstellen van een beeldkwaliteitsplan
- 3) de doorwerking tot stedenbouwkundige deeluitwerkingen
- 4) de uitwerking tot gedetailleerde verkavelingen

DE GROEI VAN GOUDA PER WIJK

Opbouw

Hoofdstuk 2 werkt voornoemde ambities verder uit en vertaalt ze in concrete uitgangspunten. Hoofdstuk 3 gaat dieper in op de aspecten van bodem en water. Dit hoofdstuk geeft aan welke innovatieve oplossingen Westergouwe voor het bouwen in een diepe veenpolder heeft ontwikkeld. In dit hoofdstuk worden innovatieve oplossingen als 'het cascade-principe' en de introductie van de 'stedelijke uiterwaarden' nader toegelicht.

Deze oplossingen genereren kansen voor het ontwikkelen van een verscheidenheid aan woonmilieus, waarbij het aspect water steeds op een andere manier in de woonkwaliteit kan worden verwerkt.

Hoofdstuk 4 typeert de woonmilieus die hier tot ontwikkeling worden gebracht. Hierbij worden vijf woonsferen (grachten, tuinen, landelijk wonen, bolwerk en waterwonen) onderscheiden.

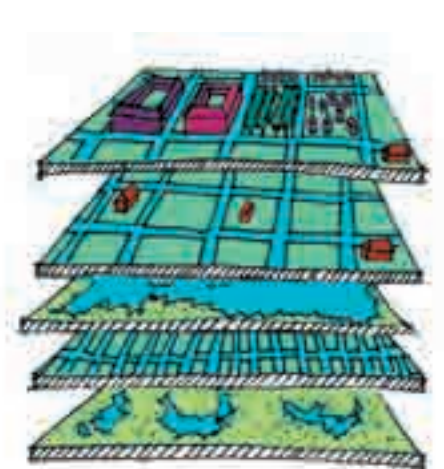
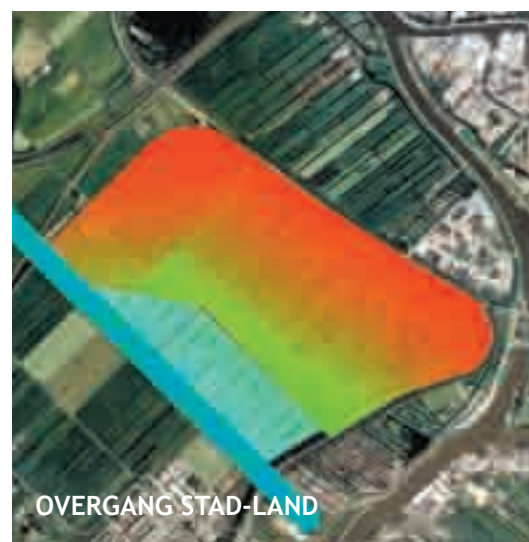
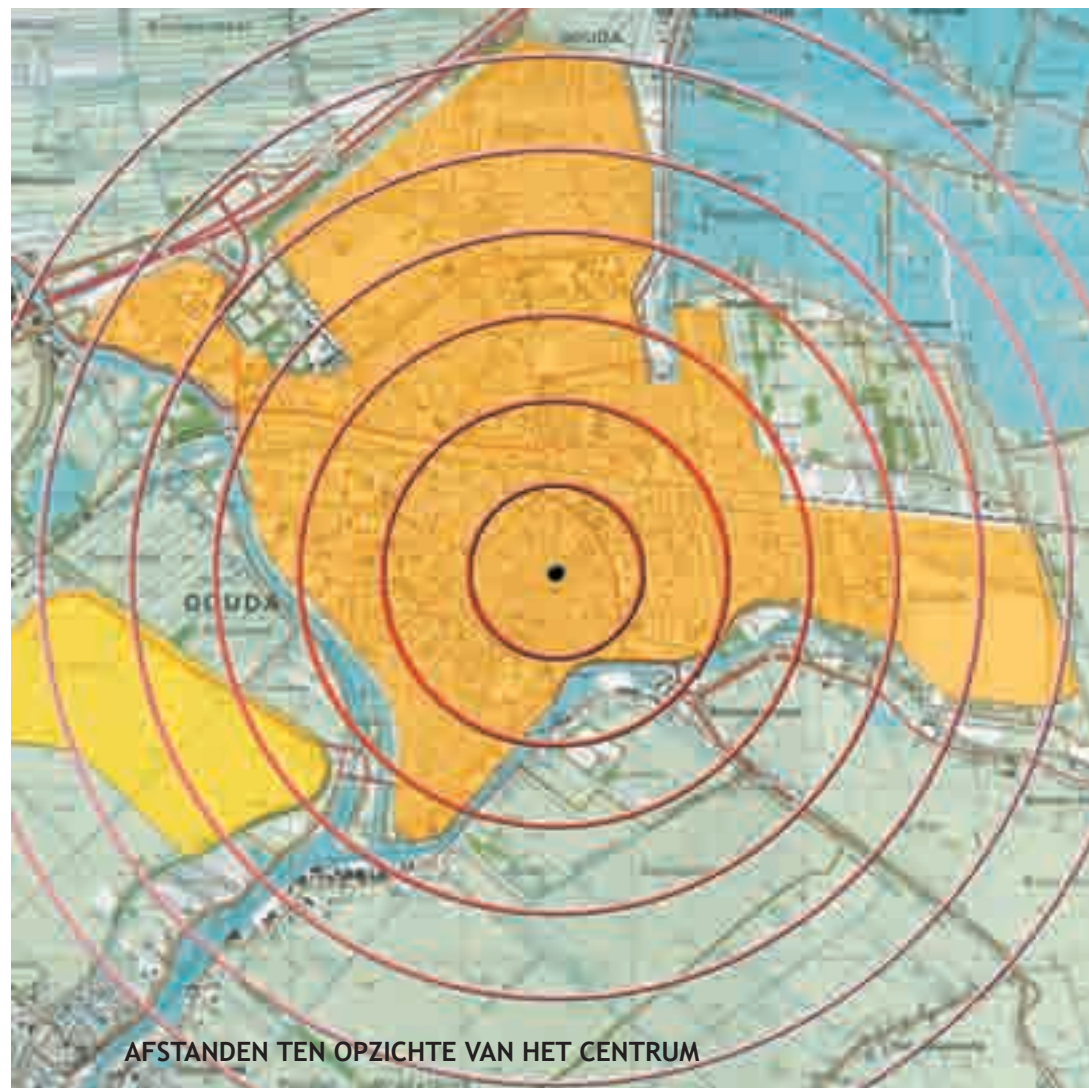
Hoofdstuk 5 schetst de opbouw van het masterplan. Het geeft aan hoe met water en groen een krachtige ruimtelijke hoofdstructuur wordt gebouwd waarbinnen de woonvelden meer flexibel kunnen worden ontwikkeld.

Hoofdstuk 6 toont de mogelijke doorwerking naar het niveau van stedenbouwkundig structuurplan. Dit hoofdstuk presenteert een aantal stedenbouwkundige vingeroefeningen. Het schetst een beeld van de kwaliteiten die per woonsfeer kunnen ontstaan. Per woonsfeer is een representatieve stempel uitgewerkt. De uitwerking van deze stempels laat zien dat met het voorliggend stedenbouwkundig masterplan het opgedragen programma daadwerkelijk kan worden gerealiseerd.

Hoofdstuk 7 tot slot formuleert aandachtspunten ten aanzien van de inrichting en het beheer van de openbare ruimte.

DE AMBITIES
UITGEWERKT

2.1 GOUDSE WIJK

Investeren in verbindingen

Westergouwe ligt dicht bij het centrum van Gouda en dicht bij belangrijke werkgelegenheidsgebieden. Ofschoon Westergouwe hemelsbreed op minder dan 3 kilometer van het centrum ligt, kent Westergouwe, door de aanwezigheid van barrières als de Ringvaart en het Gouwekanaal en de op dit moment nog onbestemde toekomst van de Oostpolder, een wat afzijdige ligging.

Om te bereiken dat de bewoners van Westergouwe zich met de historische stad verbonden weten, zich echt Gouwenaar voelen, moet worden geïnvesteerd in verbindingen met het centrum en met de belangrijkste werkgelegenheidsgebieden. Westergouwe is via een recreatief aantrekkelijke fietsroute met het centrum te verbinden. Op weg naar de Markt kruist men 5 watergangen, van weids en landelijk tot intiem en stedelijk (Ringvaart, Gouwekanaal, Stroomkanaal, Turfsingel en Gouwe).

Inspelen op toekomstige bereikbaarheid

Westergouwe grenst aan de snelweg A20 naar Rotterdam en ligt nabij de snelweg A12 Utrecht-Den Haag. Daarbij grenst Westergouwe aan het spoornet, hetgeen potenties biedt voor een eventueel toekomstige ontsluiting per spoor. Op tal van fronten wordt gewerkt aan plannen om de bereikbaarheid te verbeteren: de aanleg van de zuidwestelijke randweg (waardoor de Krimpenerwaard in tijd gemeten dichterbij komt te liggen), de bouw van het station Gouweknoop en de verbeterde aansluiting op de A20.

De ontwikkeling van Westergouwe moet inspelen op de toekomstige bereikbaarheid van het gebied.

Zonering stedelijk - landelijk

Anders dan de meeste Goudse wijken, die door bovenstedelijke infrastructuur van het polderland zijn afgesneden, staat Westergouwe, naar het zuiden, in open verbinding met het aanliggend landschap. Uitgangspunt is dat er een zonering wordt ontwikkeld, waarbij de bebouwingshoogte en de bebouwingsintensiteit vanaf de Goudse kant richting Moordrecht geleidelijk afnemen. Richting Gouda toont Westergouwe zich als een stedelijke wijk, richting Moordrecht als een meer landschappelijke wijk, die bijna naadloos overgaat in het landschap.

Hoog en intensief aan de stedelijke kant, laag en landelijk aan de landschappelijke kant.

Ook van west naar oost wordt een zekere zonering nagestreefd.

Aan de westzijde grenst Westergouwe aan een brede bundel infrastructuur. Naar het oosten grenst Westergouwe aan de Hollandse IJssel en de Krimpenerwaard. Uitgangspunt is een meer geconcentreerde ontwikkeling aan de westzijde, naar het oosten overgaand in een meer landschappelijke ontwikkeling. De geconcentreerde ontwikkeling aan de westzijde sluit aan op de planning voor het nieuwe station Gouweknoop.

Groenzone tussen Gouda en Moordrecht

Westergouwe wordt ontwikkeld op Gouds grondgebied, op relatief korte afstand van Moordrecht.

Gouda en Moordrecht zijn twee gemeenten met ieder hun eigen culturele en ruimtelijke identiteit. Uitgangspunt is dat Westergouwe wordt ontwikkeld als uitbreidingswijk van Gouda die los ligt van Moordrecht.

Tussen Gouda en Moordrecht wordt een brede, waterrijke groenzone vrij gehouden. In deze ‘buffer’ worden de eco-zone, ruimte voor extra waterberging en mogelijkheden voor extensieve, op natuur- en landschapbeleving gerichte vormen van recreatie ontwikkeld.

2.2 VERScheidenheid aan woonmilieus

Geen ‘zee aan woningen’.

Met circa 4000 woningen wordt Westergouwe een grote wijk. Gezien de schaal van de ontwikkeling is het van belang dat deze wijk geen monocultuur wordt, maar dat er sterk onderscheidende woonmilieus worden ontwikkeld. Eén van de deelnemers aan de diverse workshops die in de aanloop naar het opstellen van het masterplan zijn gehouden formuleerde het als volgt: “Mijn tante van tachtig moet binnen deze wijk ook haar weg kunnen vinden”. Dit betekent dat er binnen het plan voldoende oriëntatiepunten moeten zijn die houvast bieden bij de eigen plaatsbepaling in de ruimte.

Water als identiteitsdrager

Water hoort bij de Hollandse stad. Delft, Leiden, Schoonhoven en ook Gouda zelf ontleen veel van hun charme aan de aanwezigheid van water in de stad. Het is niet alleen het stedelijk water dat wordt gewaardeerd, het wonen aan de grachten. Ook het landelijk water wordt als woonkwaliteit hogelijk gewaardeerd, denk aan de op het water georiënteerde woonmilieus bij Reeuwijk of Vinkeveen. Water moet worden ingezet om aan Westergouwe extra woonkwaliteit toe te voegen. Binnen het affiche ‘Waterstad Westergouwe’ moeten woonmilieus worden ontwikkeld die op een bijzondere manier gebruik maken van het aspect water.

Levensloopbestendig

De gemeente heeft haar woonbeleid vastgelegd in de ‘Woonvisie Gouda 2003’. Hierin is een belangrijk uitgangspunt dat Westergouwe wordt ontwikkeld tot een ‘levensloopbestendige wijk’. Dit betekent dat men (in theorie) zijn gehele wooncarrière in Westergouwe moet kunnen doorlopen, van starterswoning tot verzorgingsflat. Door een breed aanbod van woningen met een hoge woonkwaliteit en een divers aanbod van woonzorgvormen en dienstverlening moet het voor eenieder aantrekkelijk en mogelijk zijn in Westergouwe te wonen.

OMGEVING GOUDA 1615

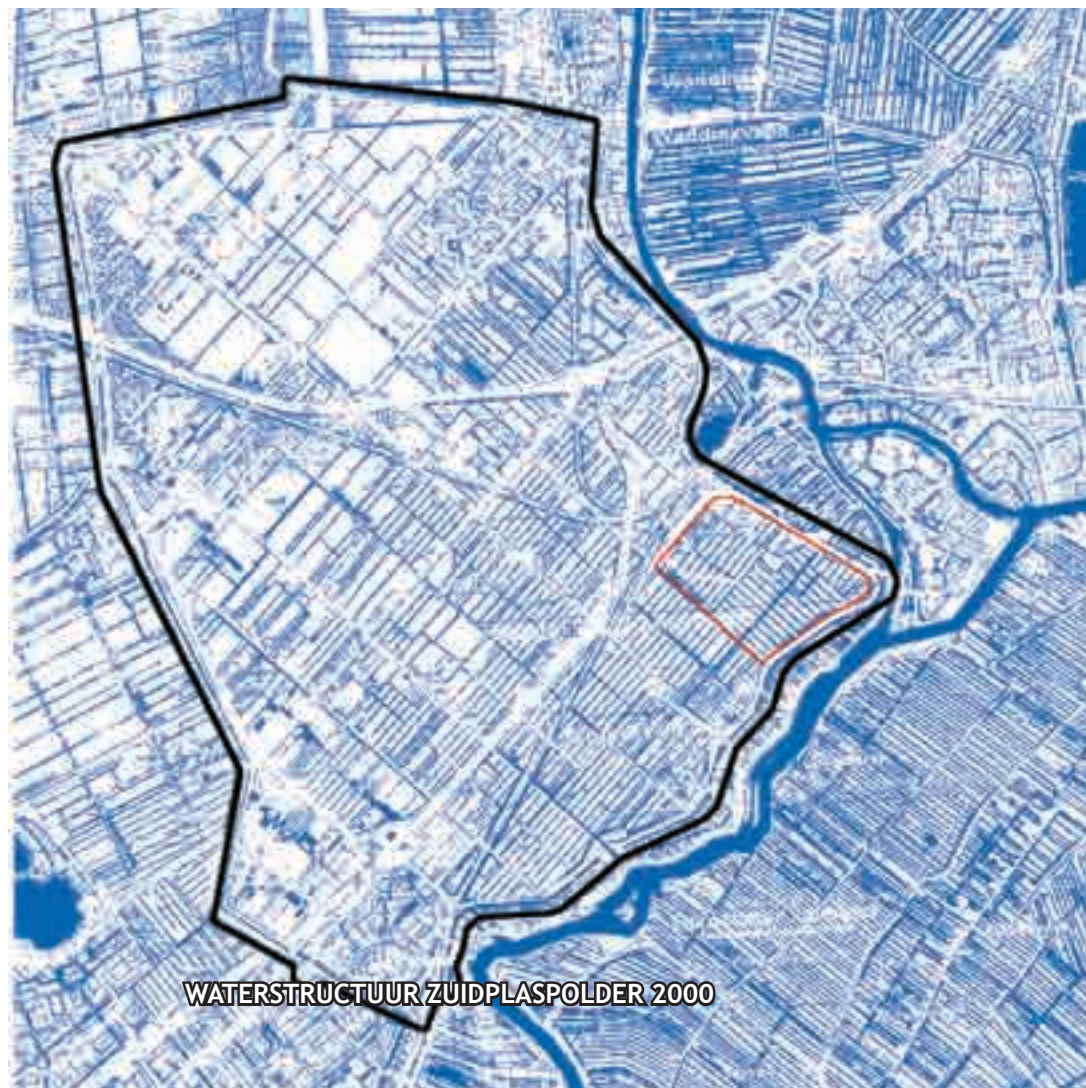
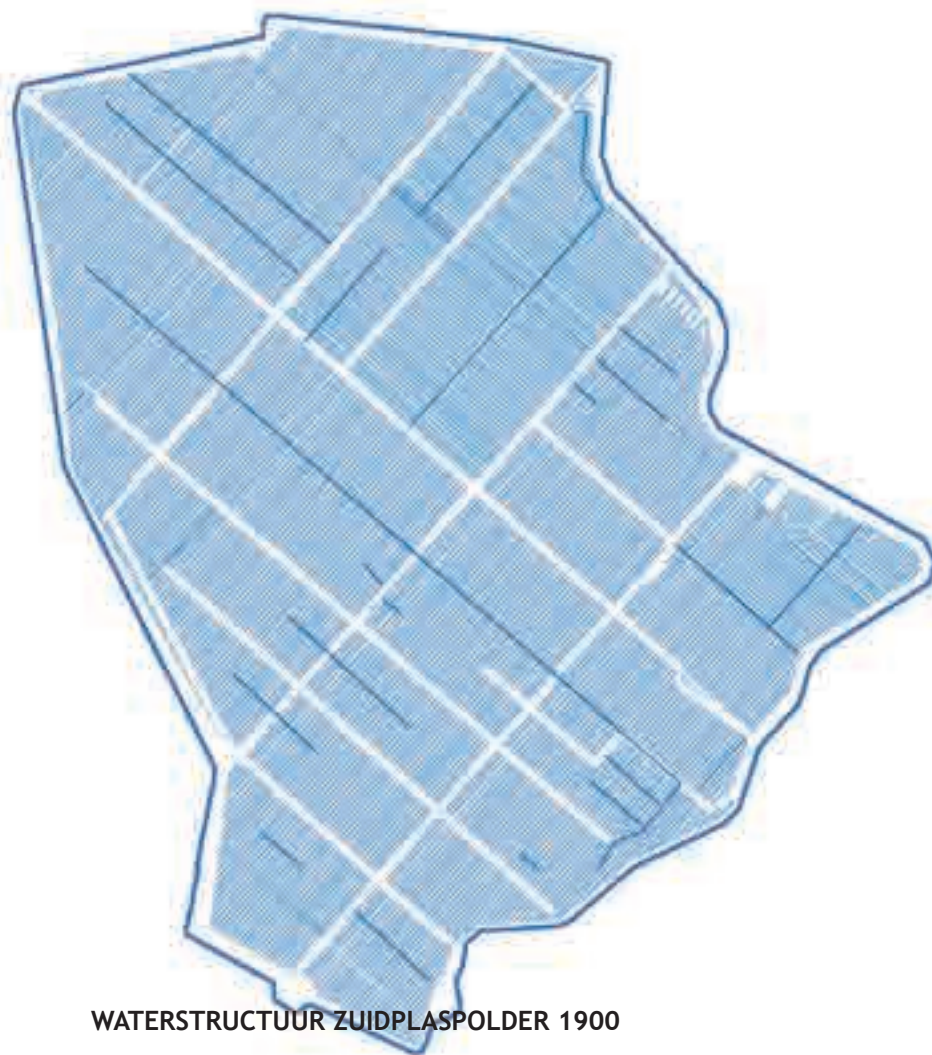
OMGEVING ZUIDPLASPOLDER 1900

OMGEVING GOUDA VOOR DROOGLEGGING ZUIDPLASPOLDER 1740

OMGEVING ZUIDPLASPOLDER 2000

2.3 INSPELEN OP DE KENMERKEN VAN DE PLEK

2.3.1 De geschiedenis van de plek

Aanvankelijk bestond het gebied uit een zwak golvend dekzandlandschap. Door dit landschap zochten rivieren, voorlopers van de Gouwe en de Hollandsche IJssel, zich een weg naar zee. Deze rivieren verlegden herhaaldelijk hun bedding, waarbij geulen in de ondergrond werden uitgeslepen.

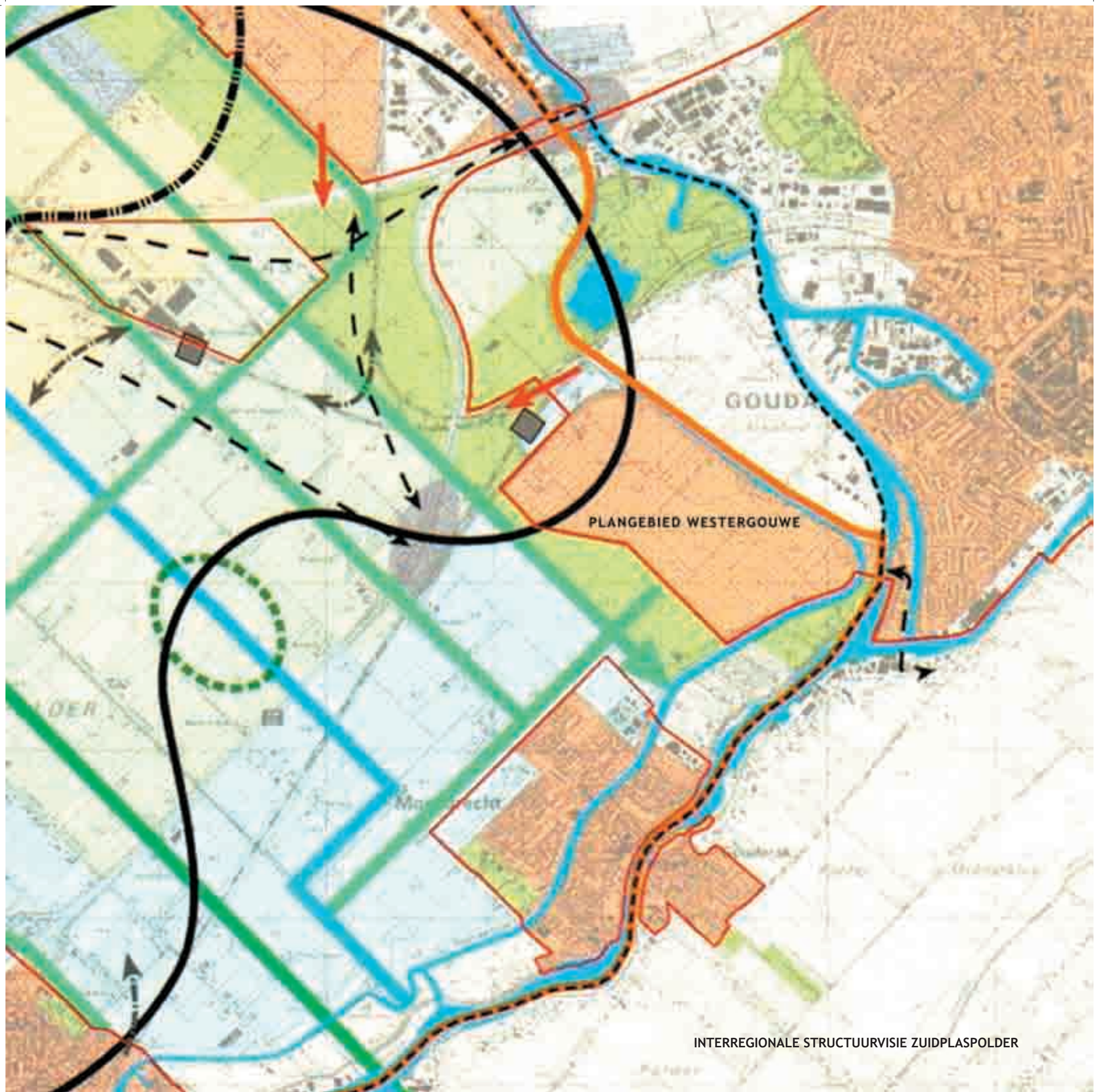
Waarschijnlijk wordt het gebied al in de prehistorie, dat wil zeggen in de periode van voor de veenvorming, periodiek bewoond. Er zijn aanwijzingen dat op een drietal plaatsen binnen het plangebied prehistorische resten aanwezig zijn:

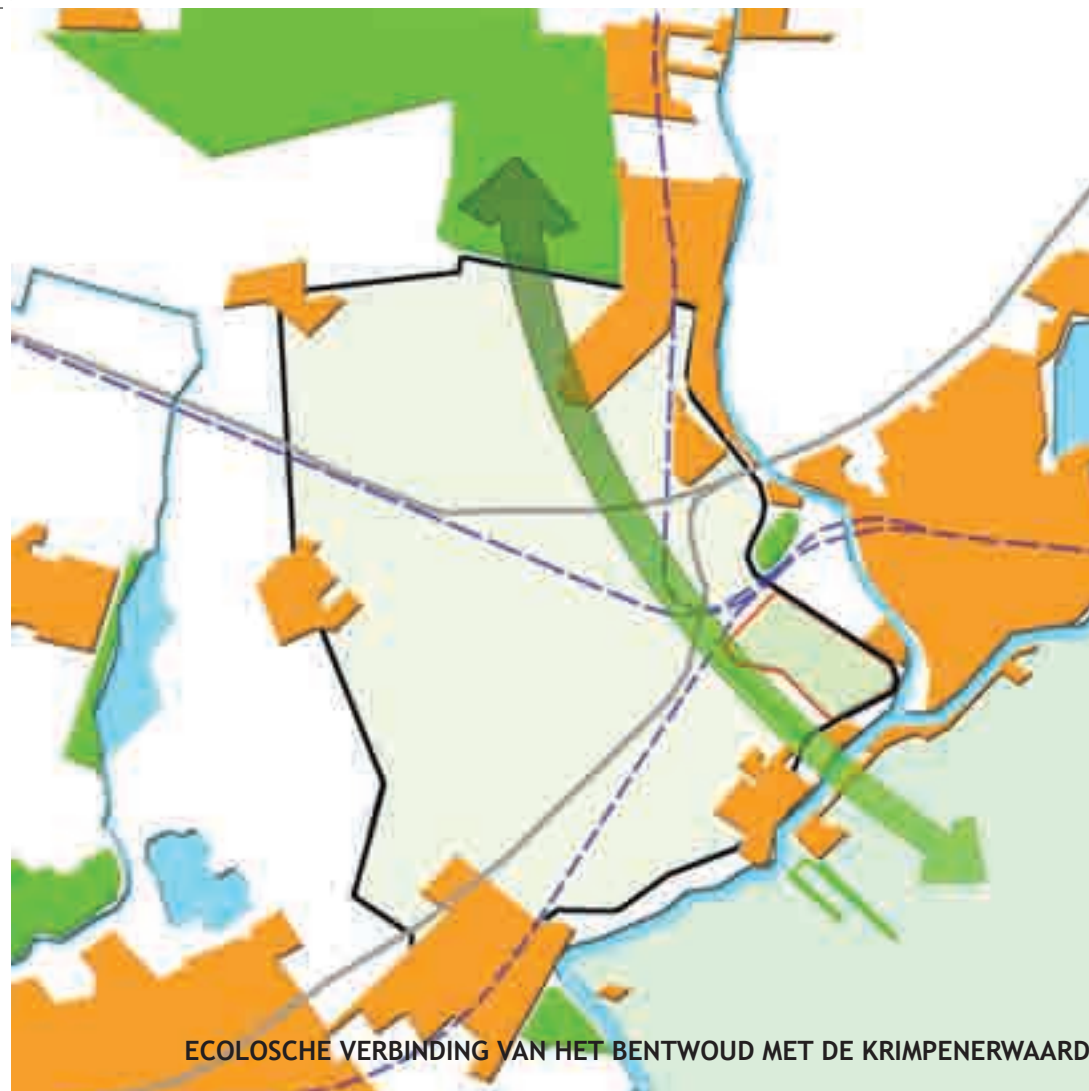
- Op kreekruggen, welke in de zuidwesthoek van het plangebied liggen, worden fundamente van prehistorische bebouwing vermoed.
- Langs de historische Tiendweg worden resten van boerderijen vermoed. Mogelijk hebben aan deze oude verbindingroute boerderijen in een rijstructuur gestaan, hetgeen een zeldzaam nederzettingstype vertegenwoordigt.
- Mogelijk dat verspreid over het plangebied boerderijen op oude veeneilanden hebben gestaan.

Wanneer omstreeks 2000 jaar voor Christus de Hollandse duinenrij zich sluit kunnen de rivieren niet langer vrij op zee afstromen, waardoor de waterafvoer stagneert. Achter de duinen ontstaat een moeras. In dit moeras, dat zich uitstrekt tot aan de hoge zandgronden van de Utrechtse Heuvelrug, ontwikkelt zich veenvorming. Zo ontstaat een dik veenkussen, dat de zandgronden en de oude riviergeulen overdekt. Over dit veenkussen voert een beperkt aantal verbindingspaden. De Tiendweg is zo'n route die in oorsprong van voor de vervening dateert. Waarschijnlijk is dit 'oude veenlandschap' al in de Middeleeuwen verkaveld, toen boeren op het veenkussen landbouw bedreven.

Vanaf de late Middeleeuwen is in de Zuidplaspolder, als brandstofwinning, turf gewonnen. Anders dan in de Haarlemmermeer is het gebied niet tot op het onderliggend zandpakket verveend, maar is een in dikte wisselende veenlaag achtergebleven. Midden 19e eeuw is het gebied, dat dan overwegend bestaat uit veenplassen en veenmoeras, ingepolderd. Om de polder is een Ringdijk met een Ringvaart aangelegd. Het gebied binnen de Ringdijk is middels een stelsel van tochten en sloten mathematisch ingericht. Hierbij ontstaat de kenmerkende orthogonale structuur. Langs de rand van de polder zijn monumentale boerderijen gebouwd. Een aantal hiervan is aangeduid als (rijks)monument.

Samengevat kent het plangebied een bewogen geschiedenis, van veengebied tot plassengebied tot droogmakerij. De ontwikkeling gaat verder, nu van weiland tot woonland. De vroegere ontwikkelingen hebben de historie van het gebied niet uitgevaagd, maar daar vooral nieuwe elementen aan toegevoegd. Het resultaat is een 'gelaagd landschap', met een intrigerend mengsel van kleinere en grotere elementen en structuren uit verschillende perioden. Dit maakt dat de ontwikkelingsgeschiedenis aan het landschap afleesbaar is. Dit verschaft het landschap een sterk historisch perspectief, waarbij het heden kan worden herkend als het resultaat van een ontwikkeling.

ECOLOSCHE VERBINDING VAN HET BENTWOUD MET DE KRIMPENERWAARD

Ontwikkelingen Zuidplaspolder

Uiteindelijk komen de woningbouwplannen voor Westergouwe voort uit de immer groeiende behoefte aan woningen in de Randstad. Westergouwe ligt in de Zuidplaspolder. De Driehoek Rotterdam-Zoetermeer-Gouda (RZG) is in de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening aangewezen als de belangrijkste grootschalige ontwikkelingslocatie in de Zuidvleugel van de Randstad. Inmiddels is de verstedelijkingsopgave in de Zuidplaspolder in de Nota Ruimte bevestigd. De toekomstige ruimtelijke structuur van de Zuidplaspolder is vastgelegd in de Interregionale Structuurvisie (ISV) RZG-Zuidplas. De visie geeft aan op welke wijze alle ruimtelijke claims in de toekomst een plek kunnen krijgen. De bouw van Westergouwe geldt daarbij overigens als uitgangspunt.

Voor de Zuidplaspolder geldt dat Westergouwe:

- het startpunt vormt van woningbouw;
- randvoorwaarde kan zijn voor dynamiek op de lokale en regionale woningmarkt;
 - een voorbeeld kan zijn van integrale planvorming: rode contouren in een groenblauwe contramal, conform de lagenbenadering;
 - ruim voldoende vervoerpotentie biedt voor een extra station, zelfs zonder invloed van de ontwikkelingen in de Zuidplaspolder.

Uitgangspunt is dat met de ontwikkeling van Westergouwe de historische gelaagdheid behouden blijft. Het landschap moet 'zijn verhaal kunnen blijven vertellen'. Concreet betekent dit dat:

- de Tiendweg, de Ringdijk, de historische boerderijen met hun omgeving (erfbeplantingen, hoogstamboomgaarden, omgrachting) en de orthogonale waterstructuur op herkenbare wijze in het plan worden opgenomen en hierbinnen een nieuwe betekenis moeten krijgen. Dit draagt bij aan de identiteit van Westergouwe.
- locaties met een hoge verwachtingswaarde ten aanzien van de mogelijke aanwezigheid van archeologische vindplaatsen worden onderzocht en gedocumenteerd, en waar mogelijk in het plan worden ingepast

2.3.2 De ruimtelijke kenmerken van de plek

Overgang stad - land

Westergouwe ligt in de overgang van stad naar land:

- nabij het historische centrum van Gouda
- grenzend aan het landelijk gebied, met de Hollandse IJssel op steenworp afstand.

Westergouwe wordt ontwikkeld tot een 'wijk in de polder', waar men zich zowel nabij de stad als in de polder weet. Enerzijds moet een zekere stedelijkheid worden ontwikkeld, anderzijds mag men ervaren dat men hier in de polder is, met verre zichtlijnen, lange tochten, stoere boerderijen en de Ringdijk die de polder omsluit.

Uitgangspunt is dat de wijk zich trots en zelfbewust aan haar omgeving presenteert. Vanuit de omgeving mag men herkennen dat hier een wijk ligt die gezien mag worden. Omgekeerd moet de wijk georiënteerd zijn op haar omgeving, moeten vanuit de wijk zichten op Gouda en op het aanliggend landelijk gebied mogelijk zijn.

Poldergevoel

In Westergouwe ervaart men de polder. Dit komt door de beleving van de Ringdijk en door de beleving van ruimte. De hoge Ringdijk ligt als beschermende arm om Westergouwe. In de polder heeft alles 'maat'. Het is een stoer landschap, waterrijk, weids en ruim. Het hoge water gaat bijna naadloos over in de grazige weiden. Hier kan men ver van zich af kijken, ziet men de wolkenluchten weerspiegeld in de ritmiek van tochten en sloten.

Het is de ambitie hier een wijk te ontwikkelen die zijn inspiratie vindt in het polderlandschap ter plekke. Hierin zijn essentieel:

- De ruimtelijkheid en weidsheid, waardoor men ver van zich af kan kijken
- De waterrijkdom met de ritmiek van sloten en tochten
- De voelbare aanwezigheid van de Ringdijk, die als autonoom element de polder omsluit
- De aanwezigheid van monumentale boerderijen

ORTHOGONAAL PATROON VAN TOCHTEN EN SLOTEN

VIJFDE TOCHT EN KRUISENDE INFRASTRUCTUUR

BOERDERIJEN

TIENDWEG

RINGVAART

WILGENLAAN NAAST BOERDERIJ

Orthogonale structuur

De Zuidplaspolder is een polder met een sterke ruimtelijke identiteit. Onderscheidend is de orthogonale structuur. Met de drooglegging is de polder systematisch ingedeeld, met een regelmatig stelsel van tochten en vaarten die haaks op elkaar zijn gesteld. Het is de enige polder in Zuid Holland met een dergelijke strikt mathematische indeling. Uitgangspunt is dat in het plan de orthogonaliteit van de polder doorklinkt. De polderverkaveling, met lange, relatief smalle weidepercelen, gescheiden door sloten en vaarten, moet zijn vertaling vinden in de hoofdstructuur van Westergouwe. In het stedenbouwkundig plan moet de maat van het polderland voelbaar zijn. Kloek, stoer en weids. Open en ruimtelijk.

2.3.3 Bodem & water

Het is de ambitie een stedenbouwkundig plan te maken dat een weerspiegeling vormt van de mogelijkheden en beperkingen die de locatie biedt, en daar eigentijdse oplossingen voor ontwikkelt (zie ook hoofdstuk 3).

Het plangebied kent een geschakeerde bodemopbouw. De dikte van het veenpakket wisselt. In de zuidwesthoek en in de uiterste noord oostelijke hoek is het zand relatief ondiep aanwezig. In de zuidwesthoek bevindt het zand zich op drie tot zes meter, in de noordoost hoek is tussen drie en zes meter een zandige tussenlaag aanwezig. In de rest van het plangebied bevindt het zand zich op gemiddeld zes tot acht meter diepte. In voormalige slenken is het zand op grotere diepte, tussen de acht en tien meter, aanwezig.

De Zuidplaspolder is een diepe polder. Vanuit de omgeving stroomt grondwater op het gebied af. De isohypsenkaart geeft de verschillen in kweldruk weer. De kweldruk is het grootst in een zone direct achter de Ringdijk, en dan vooral in het oostelijk deel van het plangebied.

Dat komt doordat hier twee kwelsystemen actief zijn:

- op regionale schaal stroomt grondwater vanuit de Krimpenerwaard op de Zuidplaspolder toe
- op lokaal niveau is er een kwelstroom vanuit de hoog gelegen Ringvaart naar de lager gelegen polder.

De sterke toestroom van kwelwater is van invloed op de bodemstabiliteit en de waterkwaliteit. Dit kwelwater is afkomstig uit het dikke veenpakket van de Krimpenerwaard en daardoor voedselrijk (met name stikstof- en fosfaatverbindingen).

Ons klimaat verandert. De temperatuur stijgt en de neerslaghoeveelheid en de neerslagverdeling veranderen. Het voor- en najaar worden natter, waarbij er in korte perioden grote hoeveelheden neerslag kunnen vallen. Dat betekent dat de piekbelasting toeneemt. De zomers daarentegen worden gemiddeld droger.

Het waterbeheer binnen stedelijke gebieden moet op deze ontwikkelingen inspelen. Het moet er enerzijds op zijn gericht het water langer binnen het stedelijk gebied zelf vast te houden en op het ontwikkelen van extra ruimte om water te bergen, anderzijds moeten mogelijkheden worden gecreëerd om bij extreme piekbelasting het water versneld uit het stedelijk gebied af te voeren.

2.3.4 Invloeden van buitenaf

Het plangebied wordt omgeven door infrastructuurlijnen van boven- lokale of zelfs nationale betekenis. Aan de noordwestzijde en de noordoostzijde wordt het plangebied begrensd door de provinciale weg, terwijl op korte afstand de spoorlijnen Den Haag-Utrecht en Rotterdam-Utrecht lopen en de snelweg A 20 naar Rotterdam. Deze wegen genereren een sterke geluidsbelasting. Deze is aan de noordwestzijde (snelweg, 2 spoorlijnen en de provinciale weg) het grootst, maar ook aan de noordoostzijde (provinciale weg) nog altijd aanzienlijk.

Door de ligging aan de Provinciale weg vormt Westergouwe voor veel mensen de ‘eerste ontmoeting’ met Gouda, is de wijk het eerste dat zij van Gouda te zien krijgen.

Met de nieuwe aansluiting op de A20 en de verlenging van de Zuidelijke Randweg neemt de betekenis van Westergouwe, als het visitekaartje van Gouda verder toe.

Uitgangspunt is dat Westergouwe een wijk is die gezien mag worden, die zich trots en zelfbewust aan haar omgeving presenteert. Dat betekent dat de wijk niet schuil mag gaan achter geluidswallen en groenschermen, niet ‘achter de rododendrons’ mag worden weggestopt.

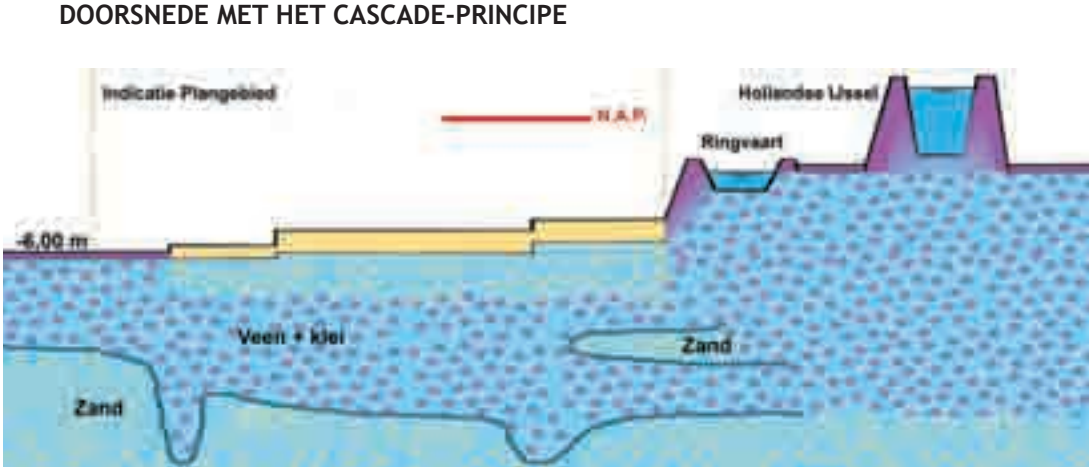
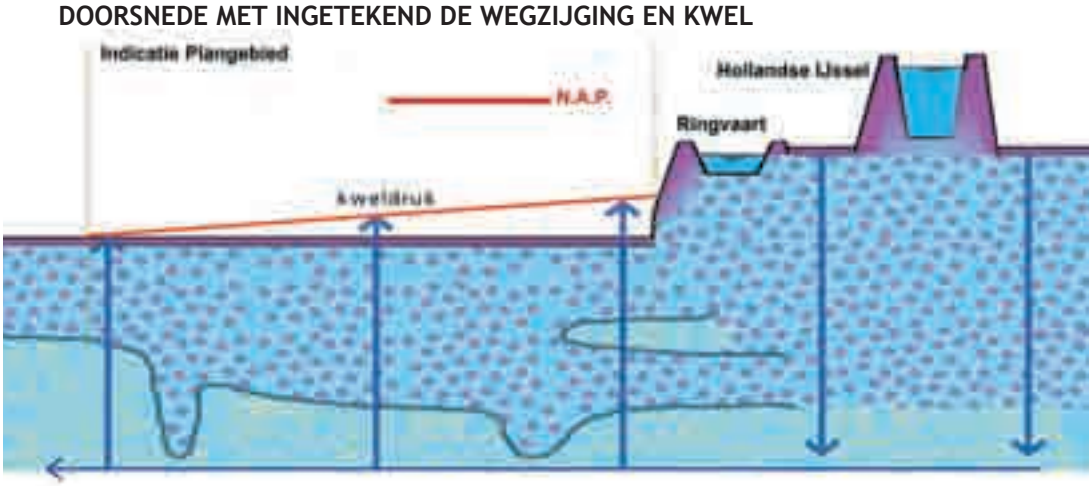
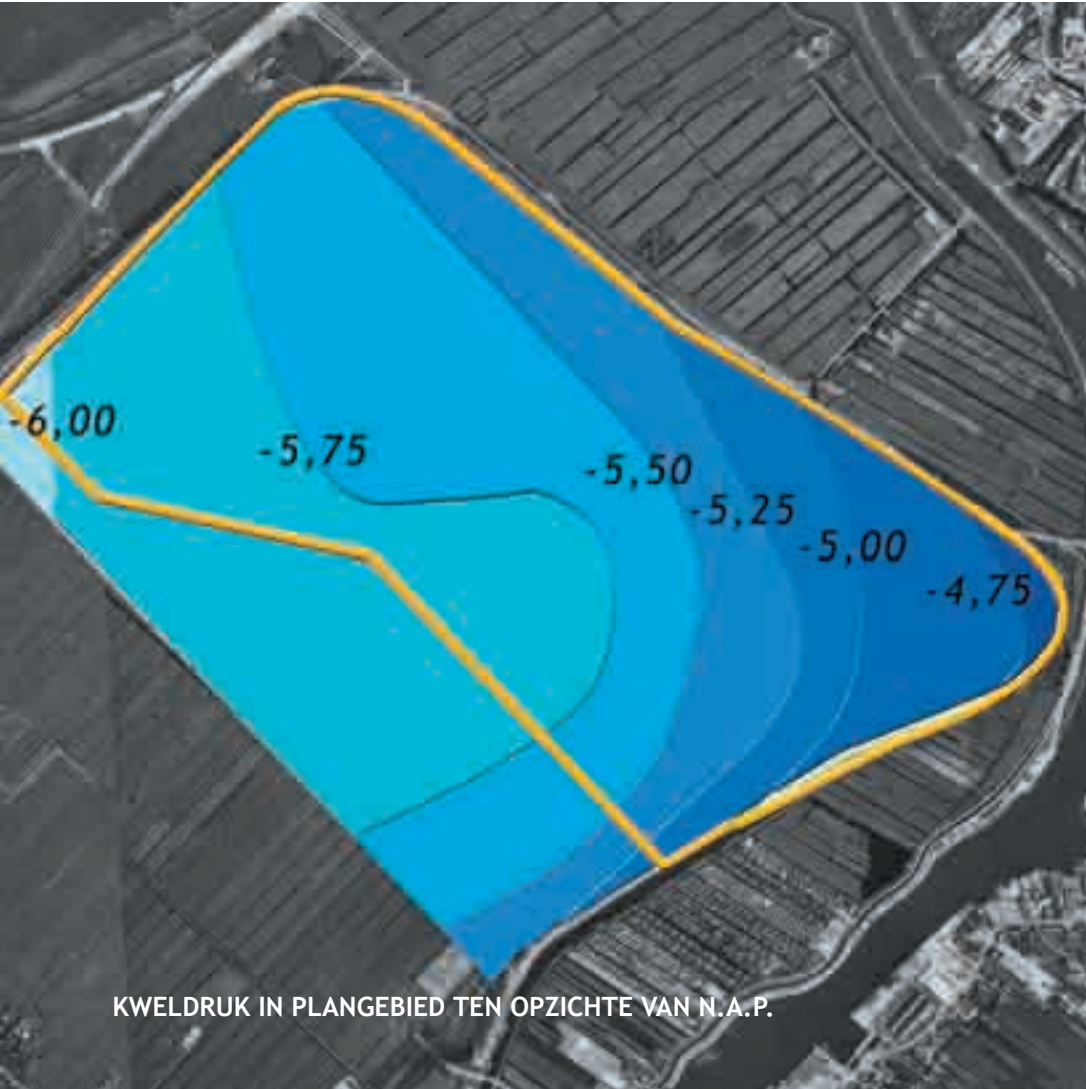
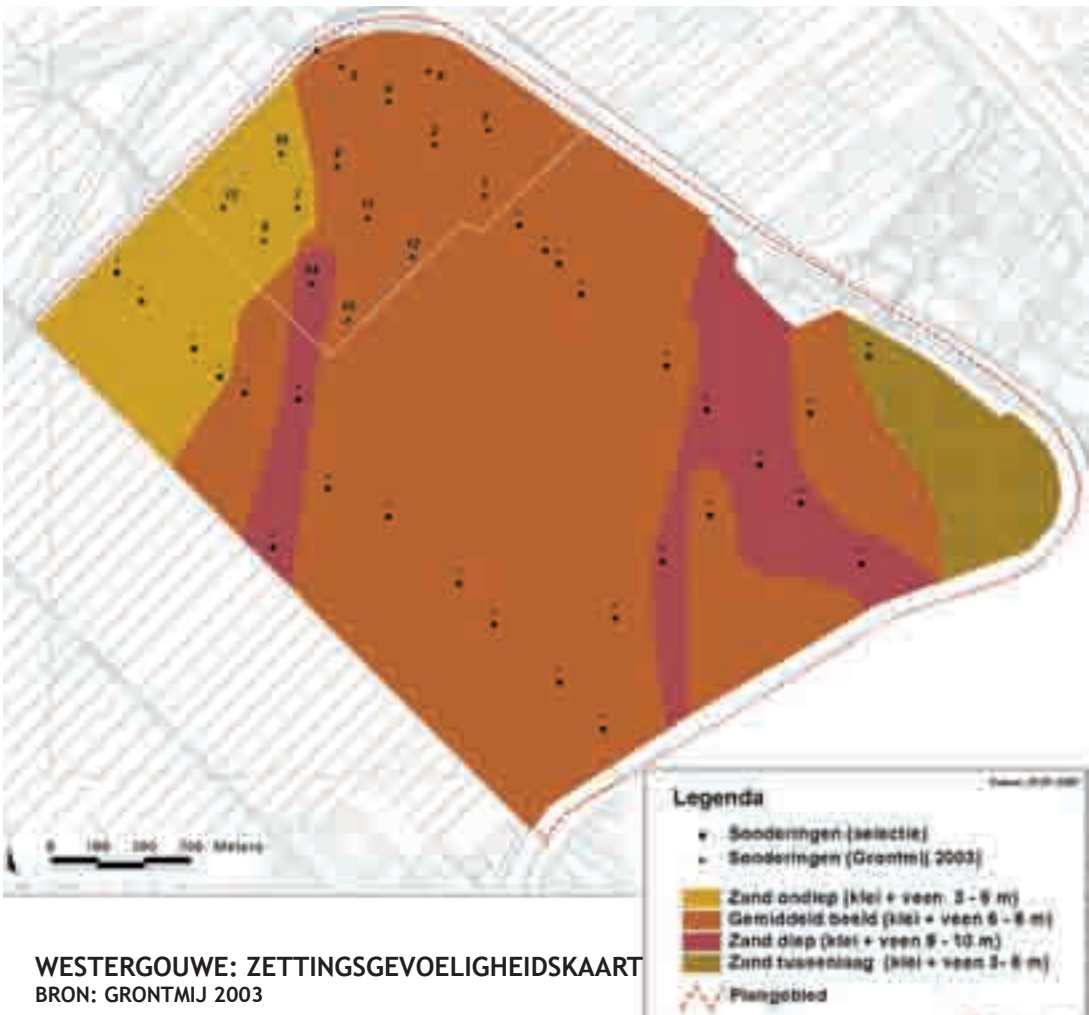
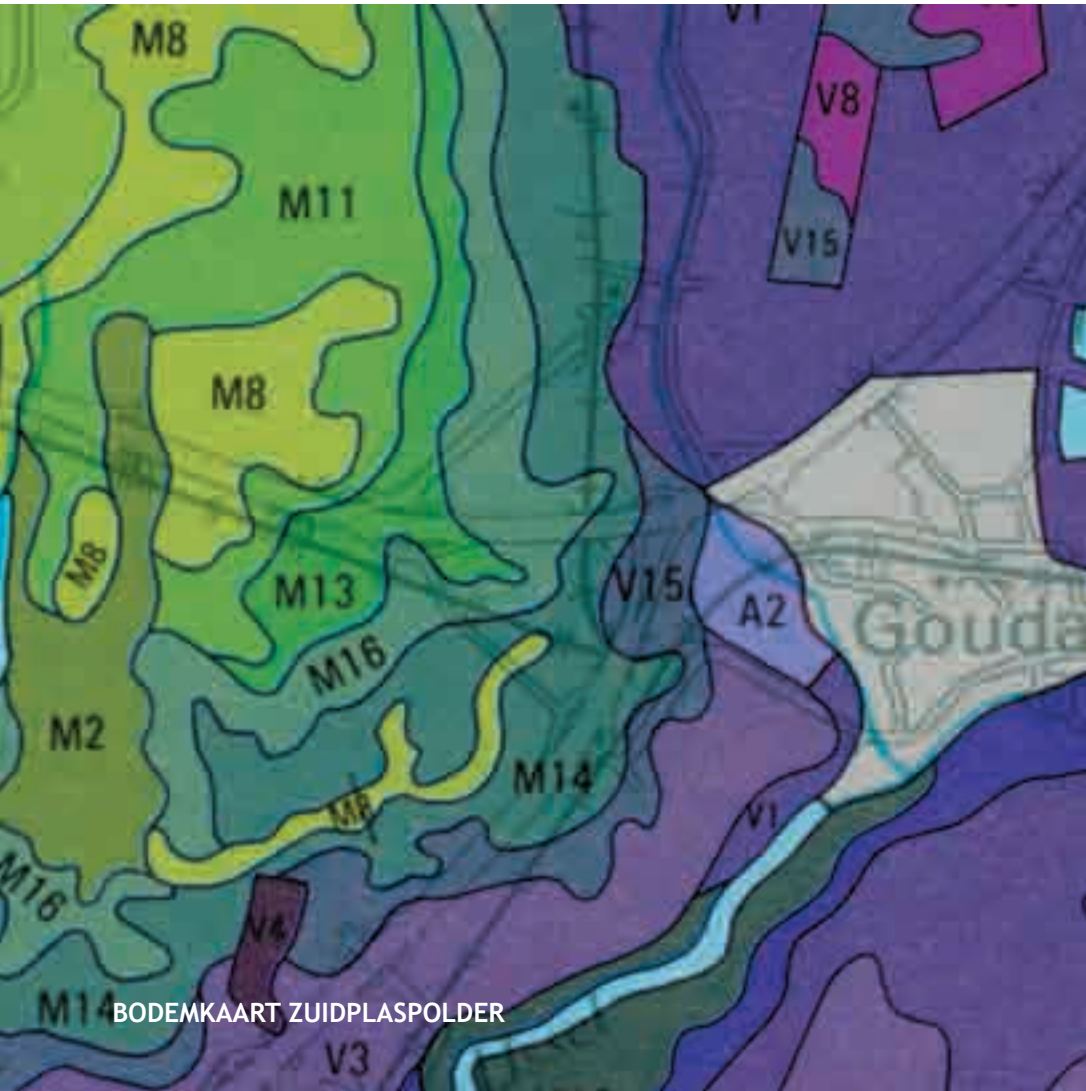
2.4 REALISEREN LOKALE EN REGIONALE ECOLOGISCHE AMBITIE

Ecologisch onderzoek (Grontmij 2003) wijst uit dat het plangebied niet bijzonder rijk is aan natuurwaarden. De belangrijkste waarden van de Zuidplaspolder liggen buiten het plangebied. Binnen het plangebied liggen de grootste waarden langs de Moordrechtse Tocht en de Vijfde Tocht. De wat beperkte kwaliteit van de actuele natuurwaarden hangt samen met de matige waterkwaliteit. Uitgangspunt is dat het stedenbouwkundig plan condities schept voor de ontwikkeling van een duurzame ecologische kwaliteit door gezonde en stabiele watermilieus met zoveel mogelijk natuurvriendelijke oevers en door een verscheidenheid aan milieutypen.

Met de ontwikkeling van Westergouwe moet ook de ecologische verbindingszone langs de Vijfde Tocht, die de Krimpenerwaard verbindt met het toekomstige Bentwoud, worden gerealiseerd.

OMGAAN MET BODEM EN WATER

3.1 INLEIDING

Nederland heeft een traditie in het bouwen van wervende woonmilieus in diepe veengebieden. De Rotterdamse wijk Hillegersberg is een voorbeeld van een veenpolder waar in de jaren dertig van de vorige eeuw een aansprekend woongebied tot ontwikkeling is gebracht. Gouda weet als geen ander dat je bij bouwen in een veenpolder extra alert moet zijn op het voorkomen van problemen en dus moet zoeken naar innovatieve oplossingen. Bouwen in een veenpolder betekent dat je dubbel goed moet nadenken over hoe je dat doet. Hoe je de beperkingen die een dergelijke polder met zich meebrengt kan ondervangen of zelfs kan ombuigen tot bijzondere kwaliteiten. Daarbij wil Gouda gebruik maken van de meest actuele inzichten en mogelijkheden. Sedert de aanleg van haar vorige wijken heeft de tijd niet stil gestaan. Er is ‘in den lande’ meer kennis ontwikkeld en ook de technische mogelijkheden zijn toegenomen.

De gemeente heeft in voorbereiding op het opstellen van onderhavig masterplan, de Werkgroep Wateropgave Westergouwe geformeerd. De in dit hoofdstuk gepresenteerde oplossingsrichtingen zijn vanuit het 3W-overleg ontwikkeld.

3.2 BODEM: BENUTTEN BESTE CONDITIES

Het plangebied kent een gedifferentieerde bodemgesteldheid en daarmee een gedifferentieerde bodemgeschiktheid. In de zuidwesthoek en in de noordoosthoek is de bodem het meest stabiel. Hier is op beperkte diepte een stevige zandlaag aanwezig. Dit maakt beide gebieden geschikt voor het wonen in hogere dichtheden. De rest van het gebied is meer geschikt voor het bouwen in gemiddelde dichtheden. Het bouwen op de voormalige slenken vergt extra technische maatregelen.

3.3 WATER; HET PRINCIPE VAN DE CASCADE

De sterke kweldruk vraagt om slimme maatregelen, waarbij kan worden teruggevallen op de principes van de Hollandse ingenieurskunst. De kern van de oplossing is dat de kweldruk vanuit het onderliggende zandpakket wordt gereduceerd door het gedifferentieerd opzetten van het waterpeil. In de noordoosthoek van het plangebied wordt het waterpeil het meest opgezet. In een brede zone langs de Ringdijk wordt het waterpeil beperkt opgezet. Aan de zuidelijke rand van het gebied wordt het huidige peil gehandhaafd. Hiermee ontstaan drie waterpeilen, die tezamen een watertrap vormen. Deze cascade brengt het waterpeil getrapt naar beneden.

Het huidige zomerpeil ligt op NAP -6.30 meter. Dat is ongeveer 30 cm onder het huidige maaiveld. Dit peil wordt in het plangebied in de richting van de Ringdijk getrapt opgezet. Aan de rand blijft het huidige peil gehandhaafd. Vervolgens wordt het peil in een brede zone eerst 30 cm opgezet (tot NAP -6.00 meter, circa het huidige maaiveldpeil). In een zone langs de Ringdijk, waar de kweldruk het grootst is, wordt het waterpeil vervolgens nogmaals 50 cm extra opgezet tot NAP -5.50 meter.

Om in de nieuwe peilgebieden een voldoende mate van drooglegging te krijgen dient het straatpeil gedifferentieerd te worden opgezet. Binnen het plangebied wordt overwegend gewerkt met een drooglegging van 1.00 meter. Alleen in de overgang naar de polder, waar wordt gestreefd naar landelijk wonen in een lage dichtheid, wordt met een meer beperkte drooglegging van 60 cm volstaan. Hierdoor ontstaan straatpeilen van NAP -5.70 meter, oplopend via NAP -5.00 meter naar NAP -4.50 meter.

Om deze straatpeilen te kunnen bereiken moet veel zand worden opgebracht. Het opbrengen van zand heeft, behalve een droog maaiveld, het voordeel dat er, anders dan in de slappe veengrond, stabiele waterbodems gemaakt kunnen worden. Dit maakt het mogelijk om met bredere en diepere sloten te werken, waardoor een goede waterkwaliteit kan worden bereikt. Een goede waterkwaliteit is de basis voor de ontwikkeling van natuurwaarden.

De doorsneden laten zien dat vooral in de zone langs de Ringdijk, in ‘de hoogste watertrap’, veel zand moet worden opgebracht om de gewenste woonomgeving te realiseren.

Daarom is voor de hoogste watertrap een alternatieve oplossing gekozen, waarbij:

- het straatpeil zodanig wordt verhoogd dat het niveauverschil tussen het opgezette waterpeil en het straatpeil kan worden benut voor het realiseren van parkeervoorzieningen die direct boven het opgezette waterpeil worden gebouwd. Op deze parkeervoorzieningen worden de woningen gerealiseerd. Deze parkeeroplossing maakt bouwen in een hoge dichtheid mogelijk en genereert als extra voordeel een autoluw maaiveld.
- een aanzienlijke oppervlakte niet wordt bebouwd en het waterpeil als ‘open water’ zichtbaar wordt gemaakt. Hier wordt een karakteristieke, waterrijke woonomgeving ontwikkeld.

Dit leidt voor de hoogste watertrap tot het stedenbouwkundig model van een ‘bolwerk’ omgeven door water. Dit biedt als voordeel dat er aanzienlijk minder zand moet worden opgebracht, en dat er binnen het plan een royale waterpartij ontstaat. Deze waterpartij is uit het oogpunt van beleving aantrekkelijk, het verlevendigt de wijk en het brengt ‘lucht’ binnen het plan. Uit het oogpunt van waterbeheer is een dergelijk bassin van grote waarde, omdat het de mogelijkheden voor wateropvang en berging vergroot.

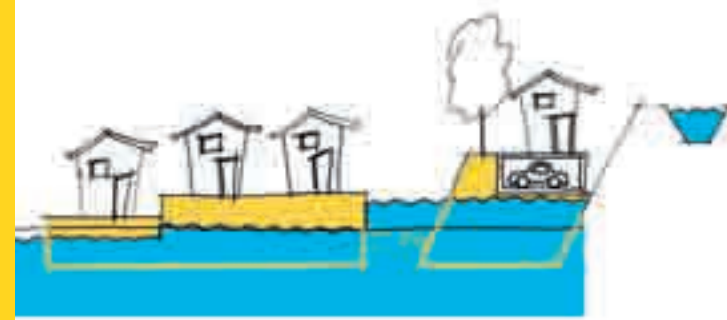
De peilvakscheidingen worden als lage dijken in het plan opgenomen. Waar verschillende peilvakken in elkaar overgaan kan het peilverschil door middel van ‘overlaten’ zichtbaar worden gemaakt. Dit draagt bij aan de eigen identiteit van Waterstad Westergouwe. Over de lage dijken worden fiets- en wandelroutes aangelegd.

OPZETTEN WATERPEILEN

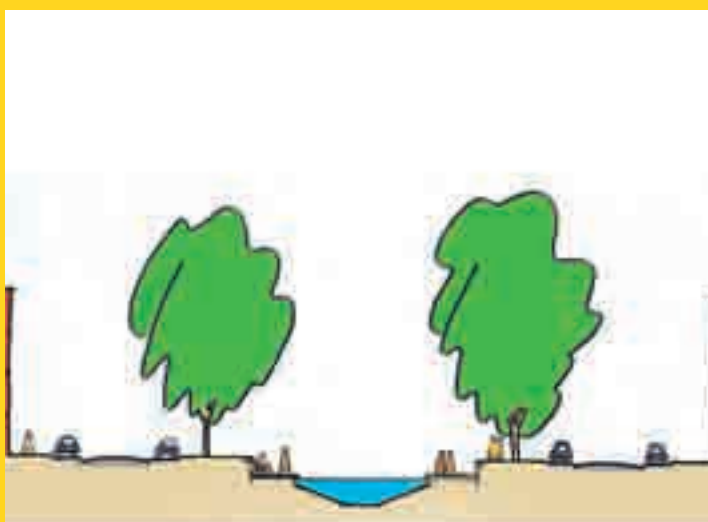
MAAIVELD VOLGT OPGEZETTE WATERPEILEN

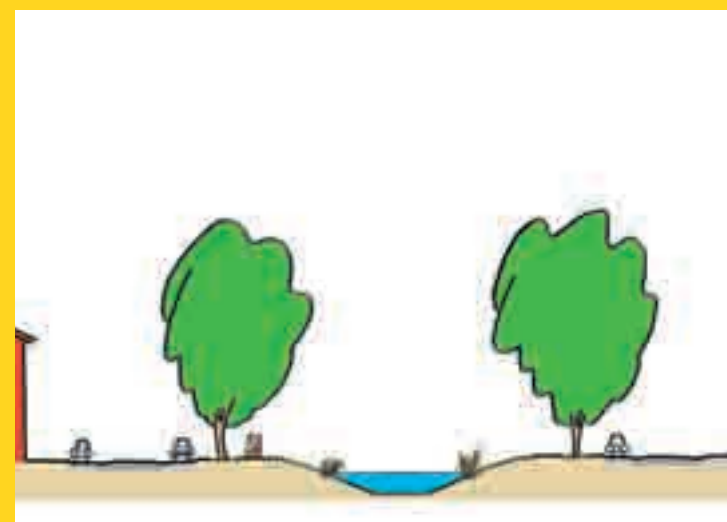
GEKOZEN OPLOSSING

STEDELIJKE UITERWAARDEN UITGANGSSITUATIE

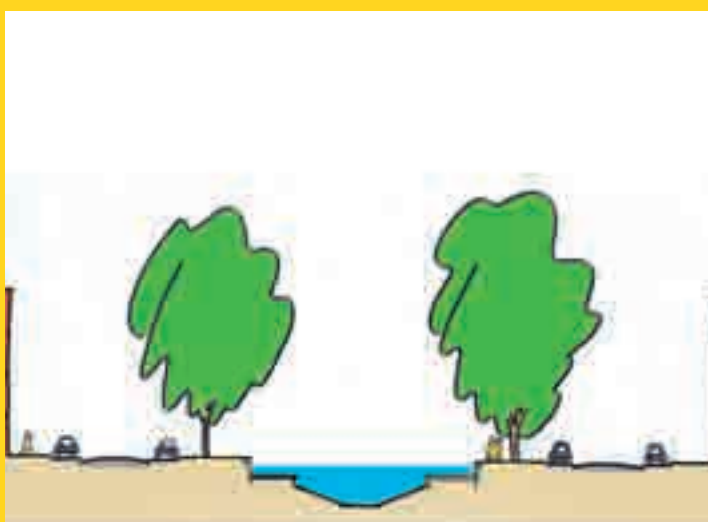
STEDELIJKE UITERWAARDEN UITGANGSSITUATIE

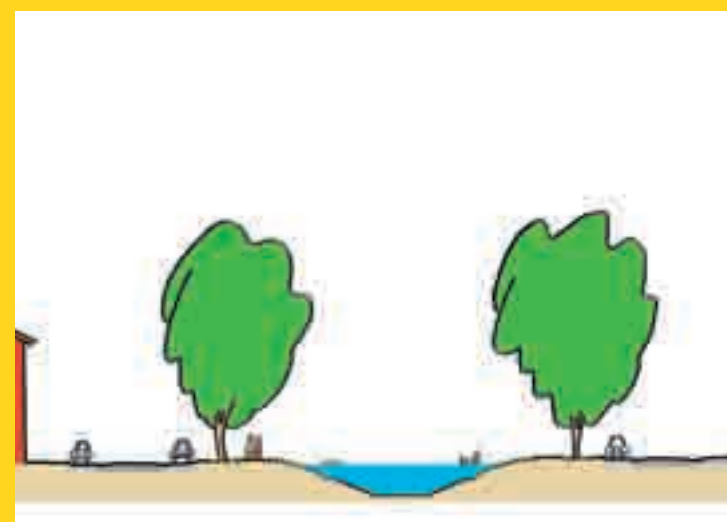
STEDELIJKE UITERWAARDEN UITGANGSSITUATIE

STEDELIJKE UITERWAARDEN PIEKBELASTING

STEDELIJKE UITERWAARDEN PIEKBELASTING

STEDELIJKE UITERWAARDEN PIEKBELASTING

3.4 WATER BERGEN

Om het water te kunnen bergen wordt een aanzienlijk oppervlak aan water gerealiseerd. Binnen het stedelijk gebied wordt een ritmiek van brede tochten ontwikkeld. Hierdoor kunnen ruime profielen worden gemaakt en ontstaat de mogelijkheid tot ‘wonen aan het water’. Daarnaast worden gebieden ontwikkeld waar wordt gewoond in lage dichtheden en die mogelijkheden laten voor een gedifferentieerd peilbeheer. Rond het bolwerk wordt een breed bassin (zie 3.2) ontwikkeld.

Langs de Vijfde Tocht wordt een brede groen-blauwe zone ontwikkeld. De ecologische zone maakt hier deel van uit. Deze bestaat voor circa 50 % uit water. De strook tussen het stedelijk gebied en de ecologische zone wordt ook ingericht als een waterrijk gebied. Ook hier wordt het aandeel water vergroot.

3.5 STEDELIJKE UITERWAARDEN

Binnen het stedelijk gebied zijn water bergen, water vasthouden en - in geval van piekbelasting - water vertraagd afvoeren belangrijke aandachtspunten.

Water afvoeren

Tijdens een piekbelasting moet het water kunnen worden vastgehouden. Daartoe is het principe van de ‘stedelijke uiterwaarden’ ontwikkeld. In het overgrote deel van Westergouwe wordt een drooglegging van één meter aangehouden (in de overgangszone naar het landelijk gebied wordt met een lagere drooglegging volstaan). Dat betekent dat er tussen maaiveld en waterpeil een meter hoogteverschil zit. Kenmerkend voor Gouda is dat men ook in de woongebieden het water vrijwel tot aan het maaiveld ziet staan. Met een meter drooglegging neemt de zichtbaarheid van het water af. Om het water beter zichtbaar te maken, en om meer flexibel met waterberging en waterafvoer om te kunnen gaan, worden profielen ontwikkeld waarmee ten tijde van de piekbelasting het waterniveau in de hoofdwatergangen kan worden opgezet. Deze watergangen treden dan ‘berekend en gestuurd’ buiten hun normale bedding. Hiermee neemt het waterbergend vermogen tijdelijk sterk toe, en kan in kortere tijd een aanzienlijk grotere waterhoeveelheid worden verplaatst.

Waar de tochten door het meer stedelijk getinte woonmilieu ‘Grachten’ (zie hoofdstuk 4) voeren worden ‘onderkades’ ontwikkeld. Deze worden door een keermuur van een meter hoogte van het feitelijke straatprofiel gescheiden. Deze onderkades (enigszins vergelijkbaar met de werfkelders langs de Utrechtse grachten) maken dat men zich dicht bij het water begeeft, waardoor men het water optimaal beleeft. Tegelijkertijd vormen deze onderkades aangename flaneerboulevards, waar men gescheiden van het wegverkeer vertoeft. Bij hoog water kunnen deze onderkades onderlopen. Hierdoor wordt het oorspronkelijke profiel van 14 meter verbreed tot 25 meter. Waar de tochten door meer tuinachtige of zelfs landelijke woonmilieus voeren, worden brede grasoevers ontwikkeld die bij hoog water extra water kunnen bergen.

Bij een piekbelasting kunnen deze stedelijke uiterwaarden, evenals het bassin rond het bolwerk, zich met water vullen. Hiermee neemt de bergingscapaciteit enorm toe. Indien nodig kunnen deze verbrede watergangen het water versneld afvoeren naar gebieden waar extra water geen last, maar eerder een lust is; de natte waterrijke groen-blauwe zone grenzend aan het stedelijk gebied bestaand uit:

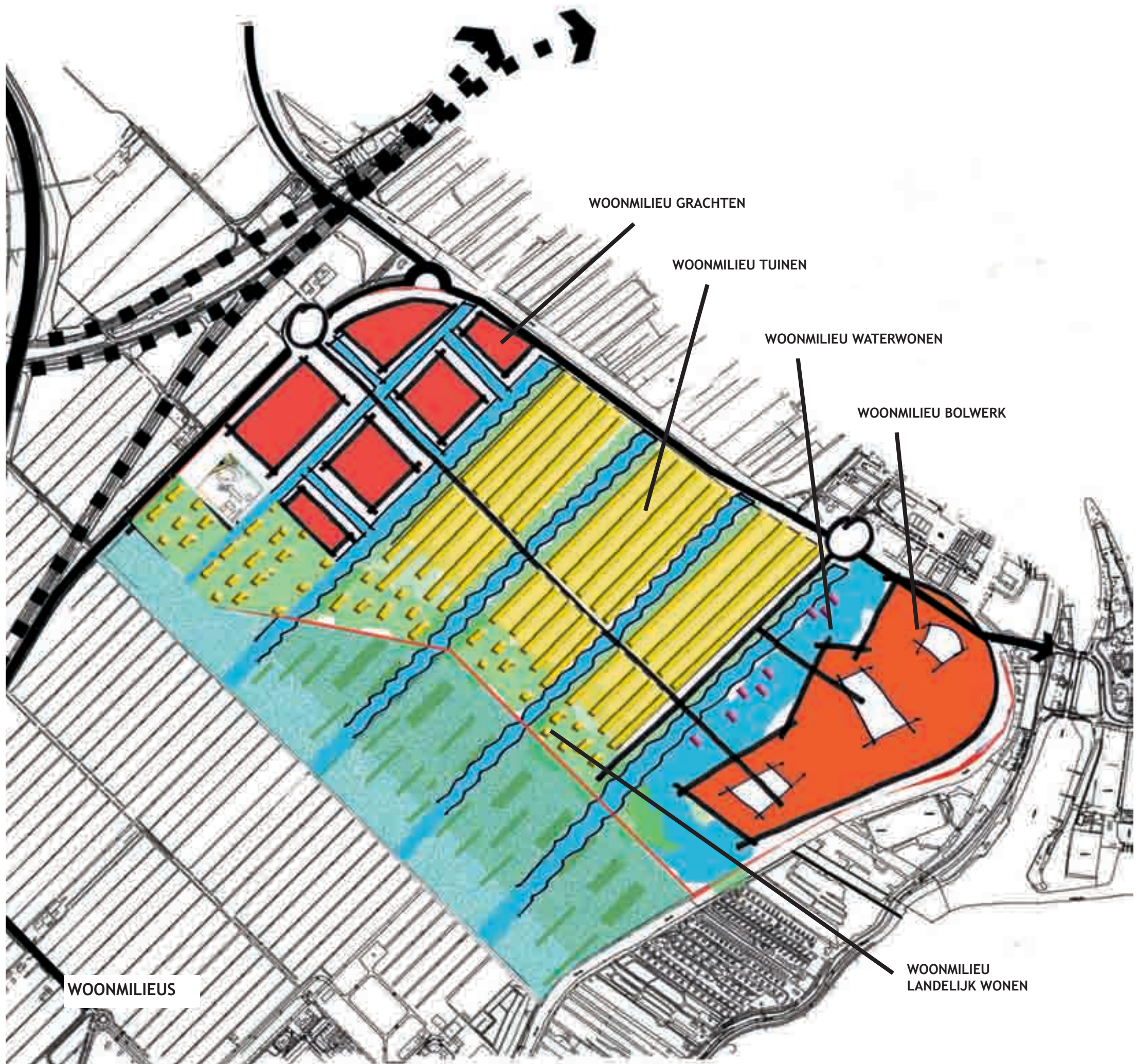
- de ecologische zone
- het waterrijke gebied tussen Westergouwe en de ecologische zone, ook wel de spouw genoemd.

In deze gebieden genereert een periodieke toestroom van water extra dynamiek.

4

VERSCHIEDENHEID AAN WOONMILIEUS

WOONMILIEUS

WOONMILIEU GRACHTEN

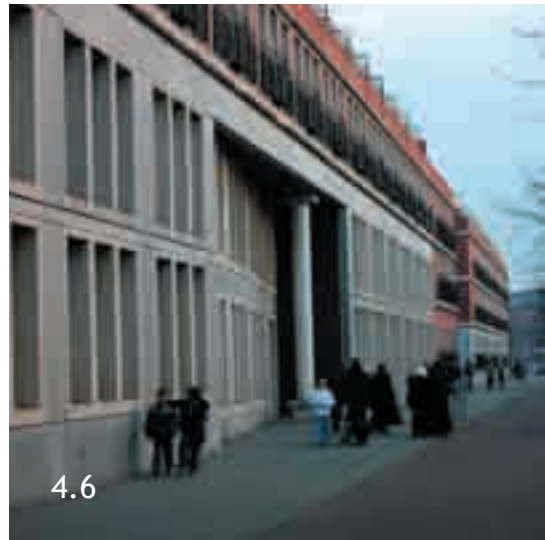
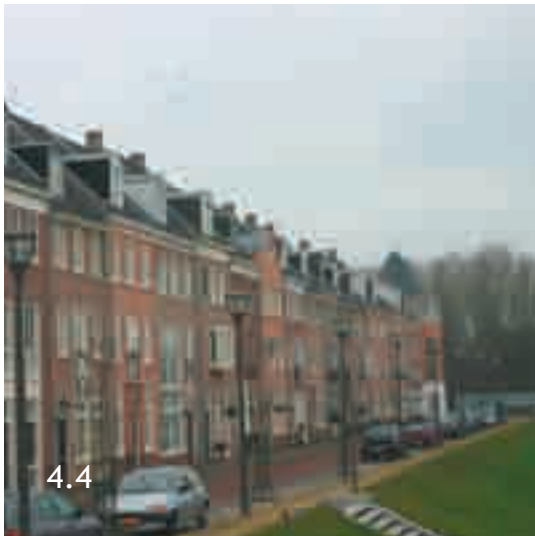
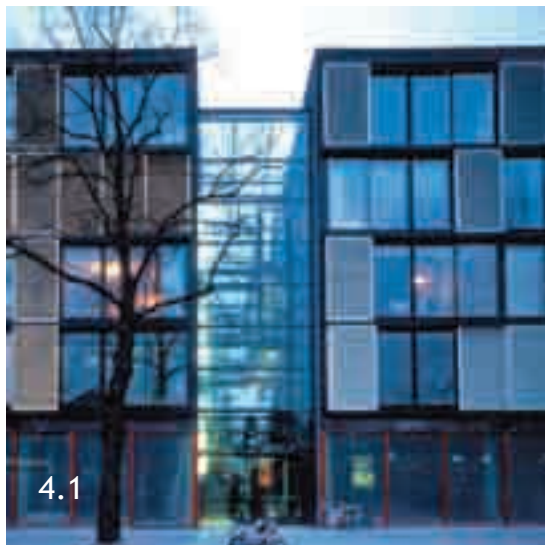
WOONMILIEU TUINEN

WOONMILIEU WATERWONEN

WOONMILIEU BOLWERK

WOONMILIEU
LANDELIJK WONEN

Gouda moet aan de noordostrand van de Zuidplaspolder circa 3600-3800 woningen bouwen en wil daarbij een verscheidenheid aan woonmilieus creëren. In hoofdstuk 3 is aangegeven hoe op de bodem en watercondities kan worden ingespeeld. De oplossingen die voor Westergouwe zijn ontwikkeld genereren kansen voor het ontwikkelen van een verscheidenheid aan woonmilieus, waarbij het aspect water steeds op een andere manier in de woonkwaliteit kan worden verwerkt. Hier woont men aan, bij of op het water. Dat water presenteert zich steeds op een andere manier. Van stedelijk tot landelijk, van privaat tot openbaar, van besloten tot weids.

4.1 GRACHTEN

Aan de westzijde van Westergouwe, waar de bodem- en wateromstandigheden gunstig zijn, wordt een stedelijk woonmilieu ontwikkeld. Dit deel wordt bebouwd in hoge dichtheden (50 woningen per ha.) en is vernoemd naar de meer stedelijke verschijningsvorm van het water dat hier wordt nagestreefd: 'grachten'. Grachten vormen een gewaardeerd en voor Gouda kenmerkend woonmilieu. De grachten hebben een stedelijke signatuur, met 'onderkaden' en 'bovenkaden'. De onderkaden bieden een prettige zitplek of wandeling dicht langs het water, vrij van verkeersdruk, en fungeren in tijden van piekbelasting als 'stedelijke uiterwaarden' (zie hoofdstuk 3).

Binnen de referentie 'Goudse grachten' wordt een intensief woongebied ontwikkeld, met een verscheidenheid aan typologieën. Achter een hogere en meer gesloten buitenschil, die de geluidsdruk afkomstig vanaf de provinciale weg, het spoor en de snelweg opvangt, wordt een intiem woonmilieu gerealiseerd waarin 'wonen aan stedelijk water' het leidende thema is.

In de buitenschil worden zowel grondgebonden woningen als appartementen ontwikkeld. Hier wordt gebouwd tot 6 lagen hoog. In deze wand wordt een sterke verticale geleiding aangebracht. Deze kan worden bereikt door verschillen in hoogte, maar ook door het toepassen van een kleuropallete waarbij de wand is samengesteld uit aardtinten, variërend van steenrood tot roodbruin en bruin.

In het achterliggend gebied ligt het accent op grondgebonden woningen. Het parkeren wordt vooral inpandig of op eigen terrein gesitueerd.

'Grachten' grenst aan de mogelijk te ontwikkelen stationslocatie. De aanwezigheid van veel woningen op korte afstand van de locatie vergroot de kans dat het station er ook daadwerkelijk komt. De bouw van het station levert een positieve bijdrage aan de bereikbaarheid van Westergouwe per openbaar vervoer.

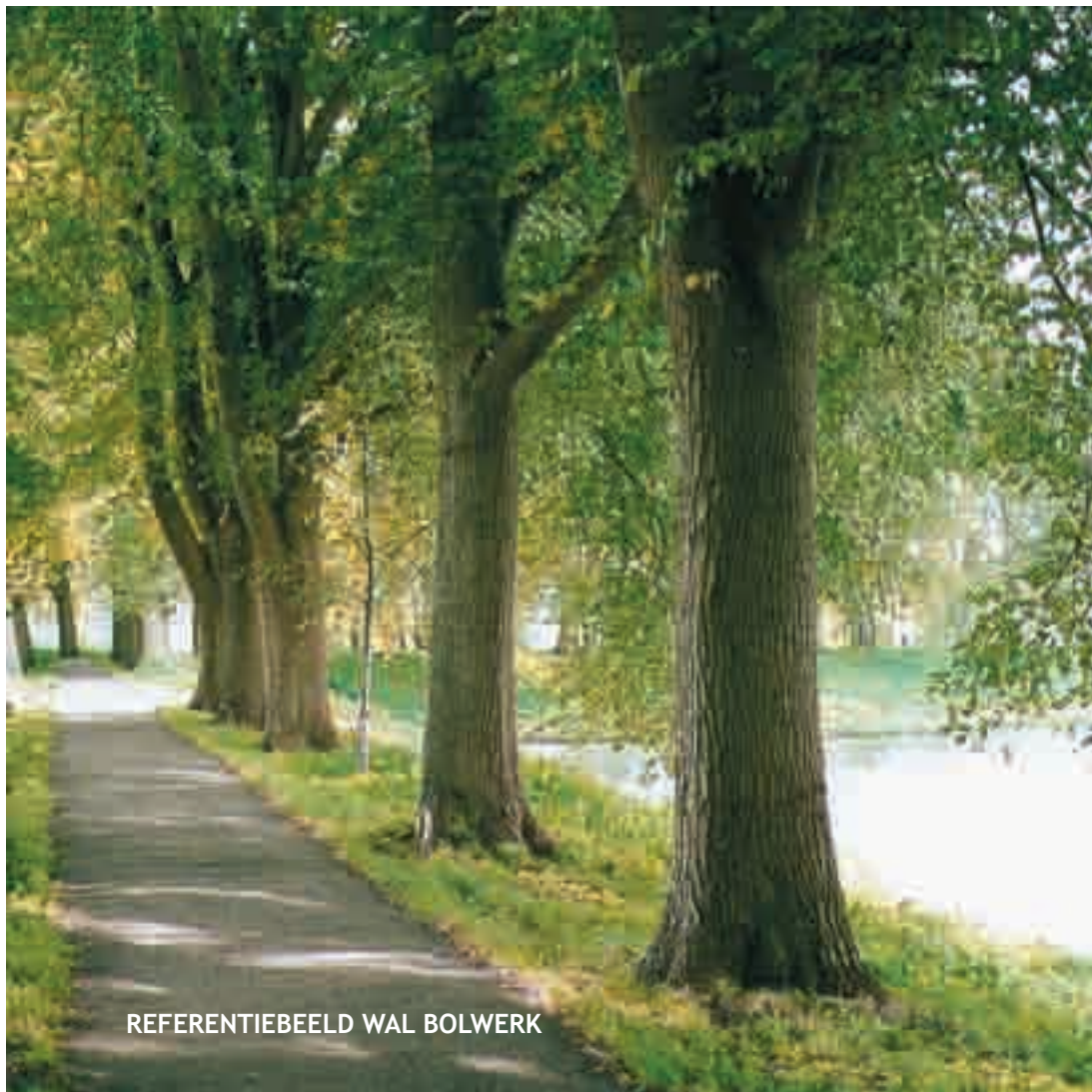
4.2 TUINEN

Tussen 'grachten' en 'bolwerk' wordt het gebied 'tuinen' ontwikkeld. Dit gebied krijgt een dichtheid van 30 woningen per hectare. Deelplan 'tuinen' kent een zonering van stedelijker in het noorden, overgaand in landelijker naar het zuiden. In 'tuinen' wordt gewoond in overwegend grondgebonden woningen. Deze staan in lange stroken met tuinen aan de weg. Deze stroken refereren aan de lange lijnen en de ritmiek van de polder. De opzet van lange stroken maakt verre doorzichten mogelijk en biedt een helder kader waarbinnen een grote variatie in architectuur denkbaar is. Variatie in rooilijn, nokrichting en steensoort maken de straten levendig en herkenbaar.

Aan de provinciale weg worden, op de koppen van de stroken, kloeki bouwmassa's gepositioneerd, die de geluidsdruk vanaf de provinciale weg opvangen. Daarbij verwijzen zij in maat en schaal naar de schuren, behorend bij de boerderijen die aan de provinciale weg behouden blijven. Binnen deze 'schuren' worden meerdere wooneenheden ontwikkeld. Deze massa's worden enerzijds zo dicht bij elkaar geplaatst dat zij de geluidsdruk op kunnen vangen, maar anderzijds zo ruim uit elkaar geplaatst dat tussen de massa's ruimte blijft voor doorzichten de wijk in.

Verspreid over 'tuinen' worden grotere massa's ontwikkeld, de 'hoeven'. Deze 'hoeven' vormen markante bouwmassa's die helpen bij de oriëntatie in de wijk. Zij onderbreken de ritmiek van lijnen. In de hoeven kan zowel 'wonen' als 'zorg' worden ondergebracht. Binnen een tweetal hoeven kunnen bestaande boerderijcomplexen worden ingekapseld, als ware het een 'matruska'.

Binnen tuinen behoeft de vormgeving van de openbare ruimte (van straatboom tot trottoirklinker) bijzondere aandacht. Vergelijkbaar met het klassieke tuindorp Vreewijk (Rotterdam) dragen hagen, kleine laanbomen, straatklinkers etc. tezamen bij aan de tuinachtige sfeer. Naar het zuiden doet het water zijn intrede. Tussen de stroken worden sloten ontwikkeld die tuinen van elkaar scheiden. Nog verder richting landelijk gebied gaan deze stroken over in landtongen waarop het 'landelijk wonen' wordt ontwikkeld. Parkeren gebeurt vooral op eigen terrein.

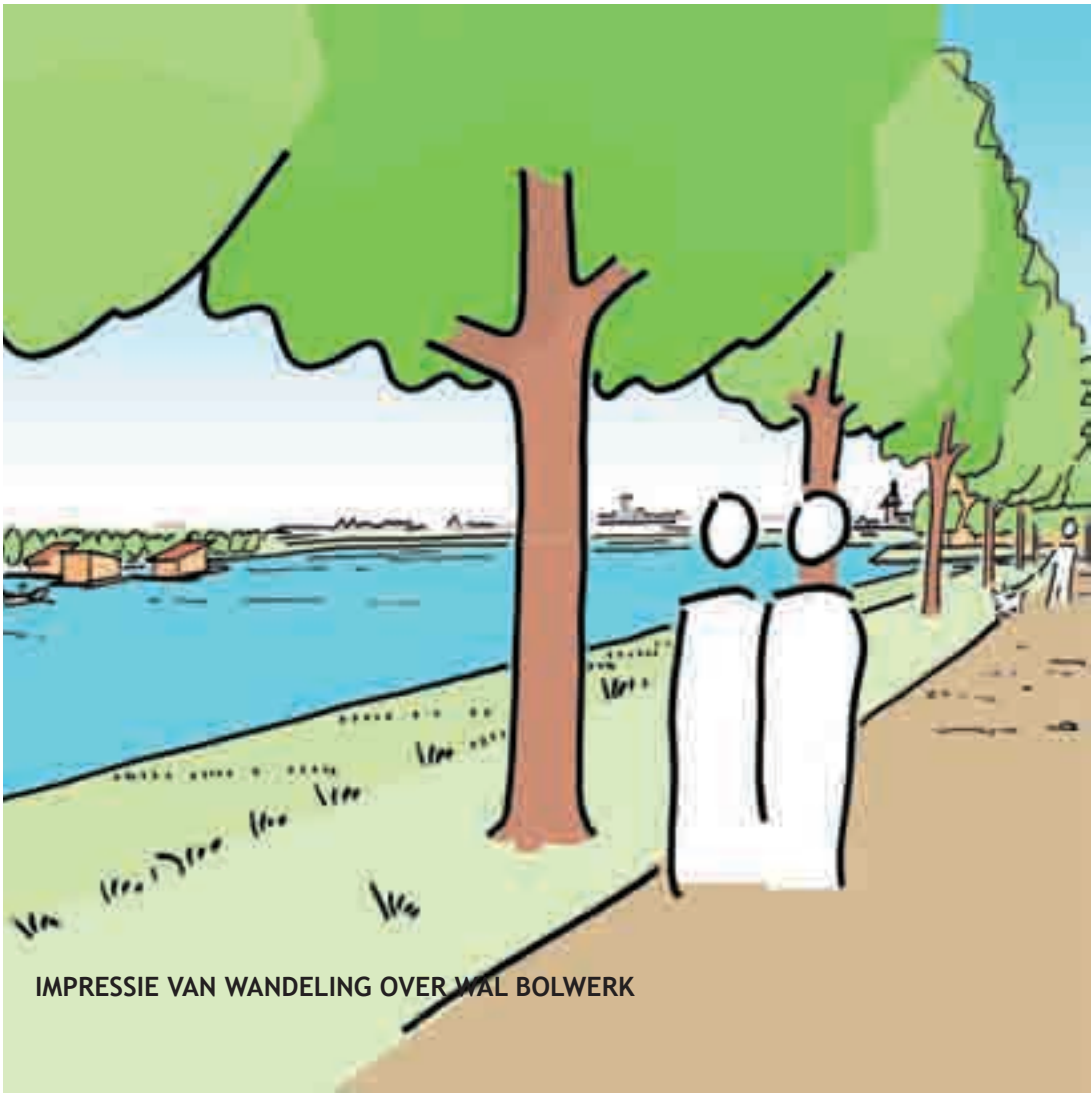
REFERENTIEBEELD WAL BOLWERK

IMPRESSIE VAN WANDELING LANGS WATERWONINGEN

REFERENTIEBEELD WAL BOLWERK

IMPRESSIE VAN WANDELING OVER WAL BOLWERK

4.3 LANDELIJK WONEN

Waar Westergouwe grenst aan de groenzone wordt een landelijk woonmilieu gerealiseerd.

Als referenties gelden hier de Reeuwijkse en Vinkeveense plassen. In dit deel ‘landelijk wonen’ worden de (zicht-) lijnen van het aanliggende woonmilieu ‘tuinen’ doorgezet, maar wordt het water breder en het wonen ‘dunner’. De watergangen sluiten aan op het aanliggende waterrijke gebied.

Hier woont men direct aan, op of langs het water. Er is zowel ruimte voor vrijstaande woningen als voor twee- en drie-onder-één-kappers. De rechte wegen liggen als legakkers in het water en bieden een helderheid die een levendige architectuur van woningen aan het water toelaat. Het gaat om woningen in verschillende, vooral hogere, prijssegmenten in lage dichtheden (circa 15 woningen per ha.). Parkeren vindt, met uitzondering van het bezoekers-parkeren, plaats op eigen terrein.

4.4 BOLWERK

In het oostelijk deel van het plangebied, langs de Ringdijk, wordt het deelgebied ‘bolwerk’ ontwikkeld. Als referentie geldt hier de Hollandse vestingstad (Schoonhoven). Het bolwerk wordt opgebouwd uit een drietal hoofdkernen, van elkaar gescheiden door water en door pleinen aan het water. Elke hoofdkern omvat circa 250 wooneenheden en vormt daarmee een overzichtelijke eenheid, een klein dorp op zich. Daarbij leent deze maat zich voor het realiseren van een eigen ondergrondse parkeeroplossing per kern. Het parkeren wordt overwegend ondergronds gesitueerd. Hierdoor blijft er een ruim, autoluw maaiveld, dat kan worden ingericht voor openbare functies als sport en spel. Het verhoogde maaiveld van de kernen maakt dat het bolwerk oprijst vanuit het omliggende water.

Door het bolwerk in drie hoofdkernen uitéén te leggen, liggen vrijwel alle woningen ‘eerste rang’. Tussen de hoofdkernen door zijn er lange zichtlijnen over het water mogelijk op hét samenbindende polderement bij uitstek: de Ringdijk.

Binnen het bolwerk wordt een verscheidenheid aan woningtypologieën ontwikkeld in een relatief hoge dichtheid (40 woningen per ha.), van grondgebonden woning tot luxueus penthouse. Hier wordt gebouwd tot 6 bouwlagen hoogte. Het bolwerk wordt omsloten door een brede wal met linden. Deze versterkt het beeld van het bolwerk en voegt aan het bolwerk als geheel een sterke collectieve kwaliteit toe.

Binnen de hoofdkernen is een verdere onderverdeling aangebracht. Hierdoor ontstaan interessante noord-zuid en oost-west gerichte routestructuren, waarbij men vanaf de Ringdijk, door het bolwerk, over het centrale water overig Westergouwe bereikt. Deze onderverdeling maakt bovendien mogelijk dat er afgeronde eenheden van circa 125 woningen ontstaan, welke zich ook als eenheid laten ontwikkelen.

4.5 WATER WONEN

In het gebied tussen ‘tuinen’ en ‘bolwerk’ wordt het water opgezet en ontstaat een aanzienlijk vlak ‘open water’. Hier dient zich de uitgelezen mogelijkheid aan om óp het water te wonen. De royale watervilla’s die hier worden gebouwd vormen dé blikvanger van Westergouwe. Rondom de woningen is volop water van voldoende diepte (+/- 1 meter) aanwezig om te dobberen en te spelevaren. De (semi)drijvende woningen in zeer lage dichtheden (5 woningen per ha.) behoren tot het hoogste marktsegment.

4.6 VOORZIENINGEN

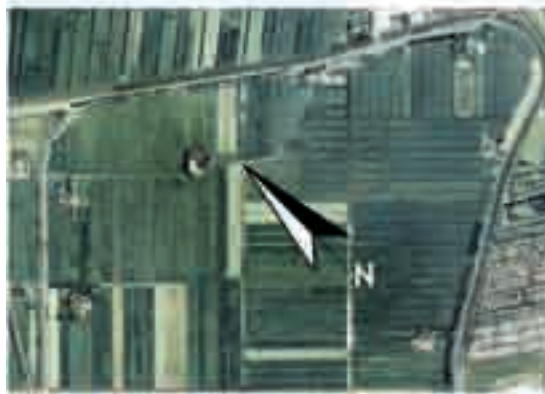
De commerciële en niet-commerciële voorzieningen worden in een strip gebundeld. Deze strip ligt centraal in het plangebied. Het parkeren wordt overwegend inpandig opgelost. Gestreefd wordt naar een zo groot mogelijke menging van wonen en voorzieningen. Waar mogelijk wordt een dubbel grondgebruik gerealiseerd, met ‘wonen’ boven de voorzieningen.

Het bundelen van de commerciële en niet-commerciële voorzieningen in een strip biedt een aantal voordelen:

- Hierdoor ontstaat daadwerkelijk een hoofdas. Deze as draagt bij aan de oriëntatie-mogelijkheden en genereert het binnen de wijk een stedelijk hoofdmoment.
- De strip ligt centraal in het woongebied. Dit maakt dat de voorzieningen altijd nabij zijn.
- Ontsluiting van de voorzieningen is te allen tijde gewaarborgd en kan in combinatie met een ventweg worden gerealiseerd.
- De strip biedt mogelijkheden tot een flexibele ontwikkeling.
- De strip kan ‘met de wijk meegroeien’ en voorkomt dat eerst noodvoorzieningen moeten worden aangelegd, die pas door definitieve voorzieningen worden vervangen wanneer de gehele wijk is voltooid.

O P B O U W M A S T E R P L A N

PLANGEBIED WESTERGOUWE

RINGDIJK, BOERDERIJEN EN TIENDWEG

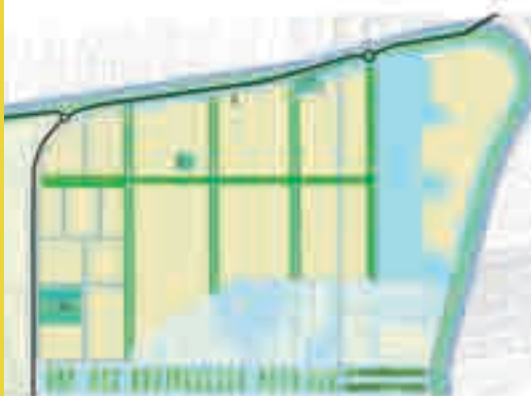
TOCHTEN

GROEN-BLAUWE ZONE

BUURTWATER

GROENSTRUCTUUR

WIJKONTSLUITING

ALTERNATIEVE WIJKONTSLUITING

WOONMILIEU GRACHTEN

WOONMILIEU TUINEN

STEDENBOUWKUNDIGE ACCENTEN

WOONMILIEU LANDELIJK WONEN

WOONMILIEU BOLWERK

WOONMILIEU WATERWONEN

BUITENSPEELMOGELIJKHEDEN

DOORGAANDE FIETSRUTES

5.1 RINGDIJK, BOERDERIJEN EN TIENDWEG

Ringdijk

De Provinciale Cultuurhistorische Hoofdstructuur benadrukt dat de Ringvaart met haar brede taluds karakteristiek is voor de Zuidplaspolder. Binnen het stedenbouwkundig masterplan wordt de Ringdijk ruimtelijk zo veel mogelijk vrij gehouden. De bebouwing houdt een eerbiedwaardige afstand tot de dijk, waardoor deze als autonoom element herkenbaar blijft. Vanuit de wijk worden doorzichten gecreëerd op de Ringdijk, opdat deze ‘beschermende arm’ vanuit de hele wijk beleefbaar is.

Boerderijen

De meest waardevolle boerderijclusters worden, als verwijzing naar het vroeger agrarisch gebruik, in het masterplan geïntegreerd. De boerderij die aan de westzijde aan de provinciale weg staat is rijksmonument. Bij dit monument hoort een prachtige omgrachte boerderijtuin met hoogstamboomgaard, slingervijver en wilgenlaantje. Om te voorkomen dat deze boerderij foot-loose in de nieuwe stedelijke context komt te staan, wordt rond de boerderij een royaal erf vrijgehouden. Boerderij Nooitgedacht is opgenomen in de MIP-lijst (monumenten-inventarisatie). Ook deze boerderij wordt gehandhaafd, bij voorkeur met vrij zicht op de Provinciale weg.

Tot slot wordt de drielingboerderij aan de Ringdijk binnen het stedenbouwkundig plan ingepast.

De overige boerderijen en woonhuizen binnen het te verstedelijken gebied zijn cultuurhistorisch van minder waarde.

Tiendweg

De Tiendweg is een historische route die dateert van voor de vervening. De huidige ligging is niet het originele tracé. Onderzoek moet uitwijzen wat de exacte ligging van deze route is geweest. Vermoed wordt dat aan deze route boerderijen, mogelijk in een rijstructuur, hebben gestaan. Ook dat moet door nader onderzoek worden bevestigd.

De Tiendweg kan bij de uitwerking van het plan, wanneer de historische ligging en betekenis bekend zijn, een sterke aanleiding blijken om tot een verbijzondering binnen het plan te komen. Bijvoorbeeld door de Tiendweg als fietsroute in het plan op te nemen.

5.2 TOCHTEN

In het studiegebied liggen twee tochten die deel uitmaken van het belangrijkste raster van watergangen in de Zuidplaspolder: de Vijfde Tocht en de Moordrechtse Tocht. Beiden zijn opgenomen in het masterplan, waardoor de grote tochten vanuit de Zuidplaspolder doorlopen tot in Westergouwe. De Moordrechtse Tocht is onderdeel van het stedenbouwkundig plan, de Vijfde Tocht is ruggengraat van de ecozone (zie §5.3).

In het stedenbouwkundig plan maken tochten essentieel deel uit van de hoofdstructuur. Naast de twee hoofdtochten loopt door Westergouwe een aantal nieuwe tochten, parallel aan de Moordrechtse tocht.

Met een breedte van 14 meter vormen zij krachtige structuurlijnen. Aan de tochten is een belangrijk deel van de openbare ruimte gekoppeld. De wijze waarop de openbare ruimte is vormgegeven wordt bepaald door de karakteristiek van het gebied waar de betreffende tocht door of langs voert.

Eén van de tochten vormt de grens tussen het gebied ‘grachten’ en ‘tuinen’. De oever aan de kant van woonmilieu ‘grachten’ wordt gevormd door een harde kade, de oever aan de ‘tuinen-zijde’ is een flauw grastalud met een natuurvriendelijke inrichting.

Binnen het gebied ‘tuinen’ worden de watergangen uitgevoerd als groen-blauwe aders. Langs het water worden brede grasoevers met verspreide boomgroepen ontwikkeld. Langs deze watergangen worden brede rietkragen/plasbermen ontwikkeld. Hiermee verkrijgen deze tochten een welhaast parkachtige signatuur, in tegenstelling tot het stedelijke karakter binnen ‘grachten’.

De tocht op de overgang van ‘tuinen’ naar ‘bolwerk’, gaat over in het brede water dat het bolwerk omspoelt. Deze tocht vormt, samen met het open water met daarin de waterwoningen en het bolwerk, het visitekaartje van Waterstad Westergouwe. Met zijn 18,50 meter breedte en hoge waterstand is dit een onmiskenbaar polderelement. Vanaf deze tocht beginnen de steigers van de waterwoningen die dobberen op het aanliggende open water.

In de zomermaanden vormt de centrale vijver tussen ‘tuinen’ en ‘bolwerk’ een waterplein. Hier ontmoet men elkaar langs of op het water. Aan de oevers kan men vissen, op het water spelevaren. In de wintermaanden vormt de plas het decor voor een Gouds wintertaferel. Hier wordt geschaatst op de centrale plas, met op de achtergrond het bolwerk dat oprijst uit het water.

5.3 RINGSLOOT & OVERIG WATER

Binnen het stedelijk gebied komt geen doodlopend water voor.

De verschillende tochten worden door een brede ringsloot, die aan de voet van de Ringdijk/provinciale weg ligt, met elkaar verbonden. Aan de voet van de Ringdijk fungeert deze ringsloot tevens als kwelsloot; als opvang van het kwelwater.

Daarnaast is binnen de onderscheiden woonsferen water opgenomen;

- stedelijk water in ‘grachten’
- tochten en sloten binnen ‘tuinen’
- een fijnmazige structuur van sloten binnen ‘landelijk wonen’
- het brede water rond het ‘bolwerk’, waarin het ‘water-wonen’ is gesitueerd.

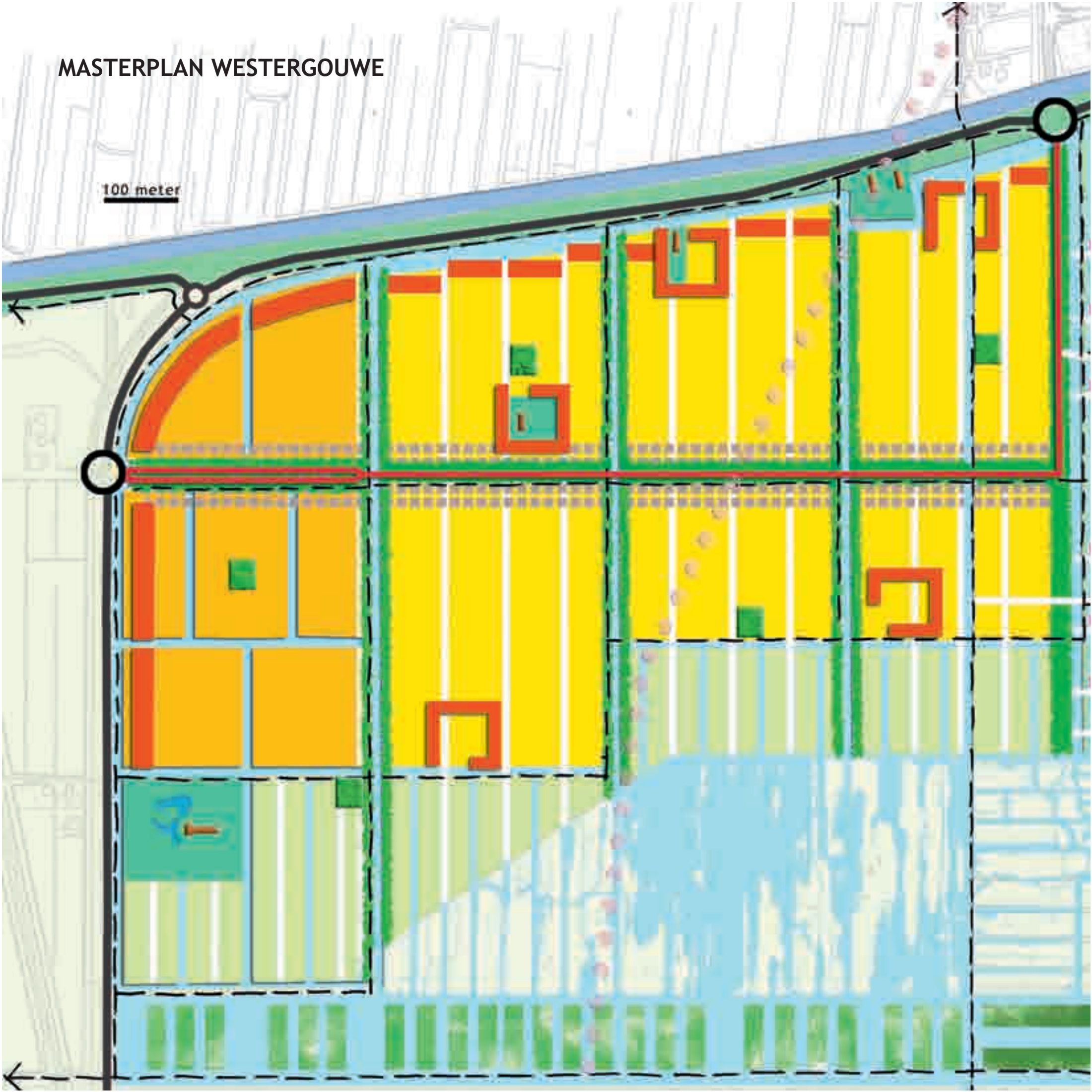
5.4 GROEN-BLAUWE ZONE

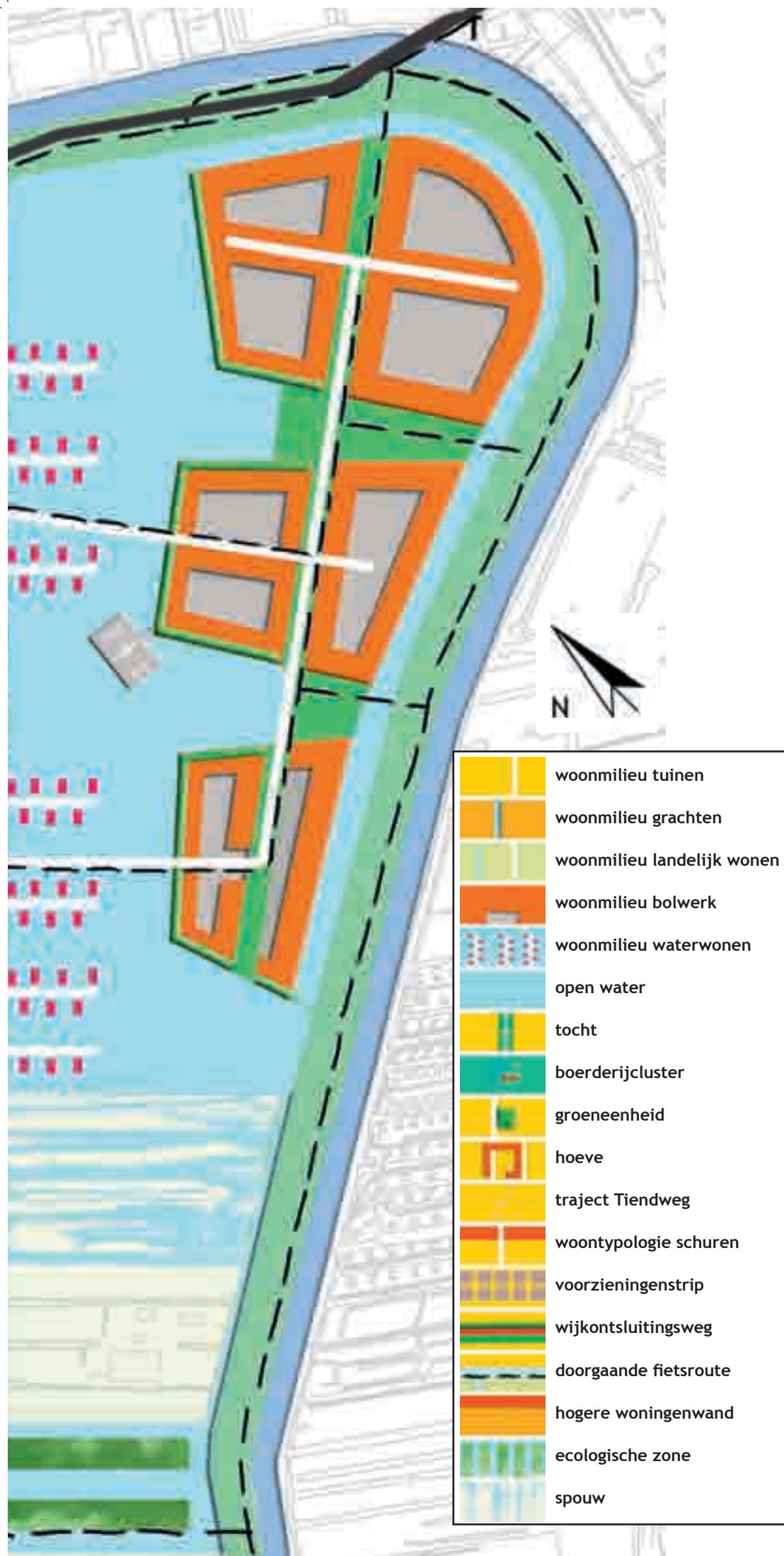
De groen-blauwe zone (het gebied tussen Westergouwe en Moordrecht) ligt buiten het grondgebied van Gouda. Zij maakt geen deel uit van het gebied waarvoor in de toekomst stedenbouwkundige plannen worden ontwikkeld. Wel is het noodzaak met de aanleg van Westergouwe ook na te denken over de ontwikkeling van de groen-blauwe zone met daarin de ecologische zone.

Er liggen kansen om dit gebied te ontwikkelen tot een aantrekkelijk landschap, dat zowel voor de inwoners van Moordrecht als voor die van Gouda van blijvende waarde kan zijn.

MASTERPLAN WESTERGOUWE

100 meter

5.4.1 DE ECOLOGISCHE ZONE

De beleidsnota Ecologische verbindingzones in Zuid-Holland, aanwijzingen voor inrichting en beheer (Provincie Zuid-Holland, 1998) stelt dat door de Zuidplaspolder een ecologische verbindingzone moet worden ontwikkeld die de Krimpenerwaard aan het toekomstige Bentwoud koppelt.

Situering

De Vijfde Tocht is om meer redenen de meest geëigende watergang om een doorgaande ecologische verbinding aan te koppelen:

- dit is, samen met de Moordrechtse Tocht, de breedste watergang in het gebied
- langs de Vijfde Tocht zijn al interessante natuurwaarden aanwezig
- de Vijfde Tocht sluit in westelijke richting aan op één van de spaarzame doorgangen onder het spoornet en de snelweg door.

Vervolgens is de vraag of de ecologische zone oostelijk van de onderdoorgang onder het spoor in noordelijke richting afbuigt, daarmee de gemeentegrens volgende, of dat de ecologische zone over haar gehele lengte langs de Vijfde Tocht ligt. Vanuit het uitgangspunt de orthogonaliteit van de polder als ordeningsprincipe te hanteren, en met de ruimtelijke ontwikkelingen het orthogonale stramien zoveel mogelijk te versterken, heeft het de voorkeur om de Vijfde Tocht, één van de belangrijkste lange noordoost-zuidwest gerichte lijnen in de Zuidplaspolder, te volgen.

Dimensionering

Vanuit het uitgangspunt dat ontwikkelingen in de Zuidplaspolder in overeenstemming moeten zijn met de maat en schaal van de polder, alles is hier stoer en kloek, dient ook de ecologische zone stevig te zijn gedimensioneerd, waarbij de maatvoering wordt afgeleid van de maatvoering van de Zuidplaspolder. In dit deel van de Zuidplaspolder zijn de kavels 40 meter breed. Door de ecologische zone drie kavels breed te maken komt de breedte van de ecologische zone op 120 meter. Een dergelijke breedte is in overeenstemming met de omvang van de ontwikkeling die dit gebied te wachten staat.

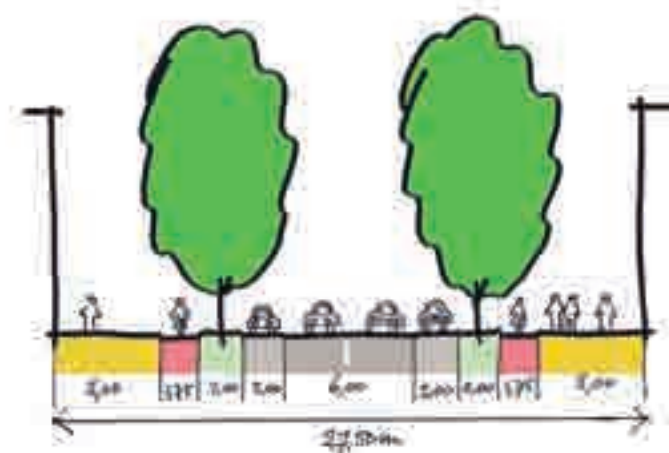
Inrichting

Ten aanzien van de inrichting van de ecologische zone wordt voorgesteld zoveel mogelijk op de kenmerken van het bestaande landschap (open en waterrijk) aan te sluiten. Sloten worden verbreed, waarbij plasdrasoevers worden aangelegd. Het gebied bestaat uit moerasvegetatie, dotterbloemhooiland en mogelijk schraalgrasland. In het meest zuid-oostelijke deel van de eco-zone wordt een struweelontwikkeling (els, wilg en es) nagestreefd.

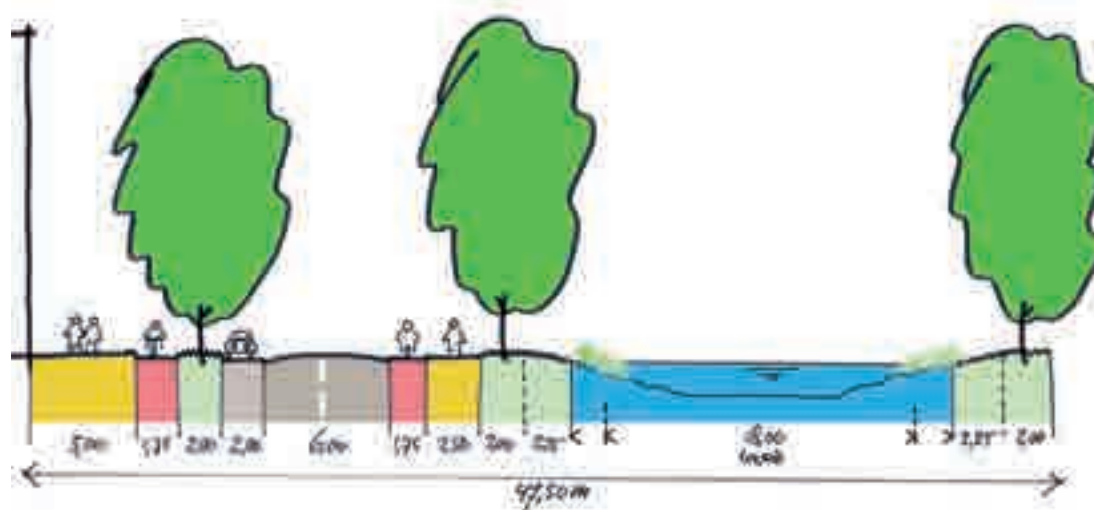
5.4.2 SPOUW

Het deel van de groen-blaauwe zone dat ligt tussen de ecologische zone en het landelijk wonen van Westergouwe, de spouw, wordt ingericht op een manier die aansluit op de eco-zone en vormt hier ruimtelijk een geheel mee.

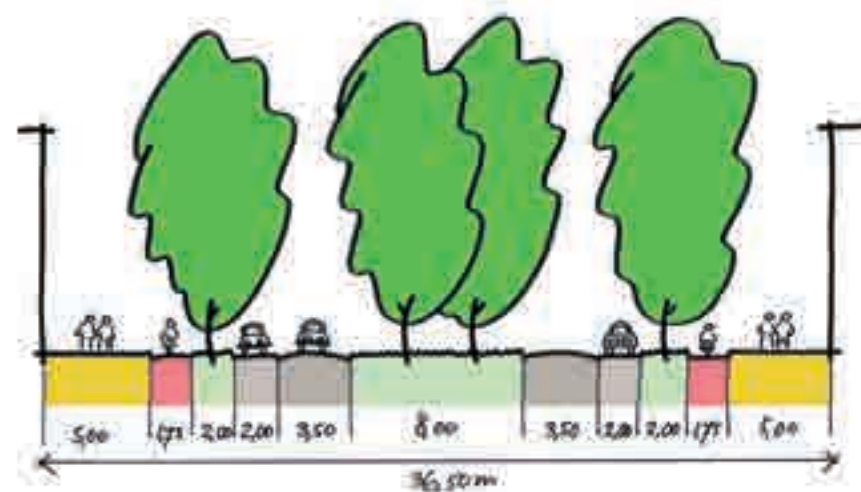
In dit gebied is ruimte voor waterberging, natuurontwikkeling en extensieve recreatie. Dit gebied wordt ontwikkeld tot een waterrijk polderlandschap tussen Gouda en Moordrecht. Het is de ambitie dat dit 'tussengebied' zich zowel voor de inwoners van Gouda als voor de inwoners van Moordrecht ontwikkelt tot een gewaardeerd uitloophed.

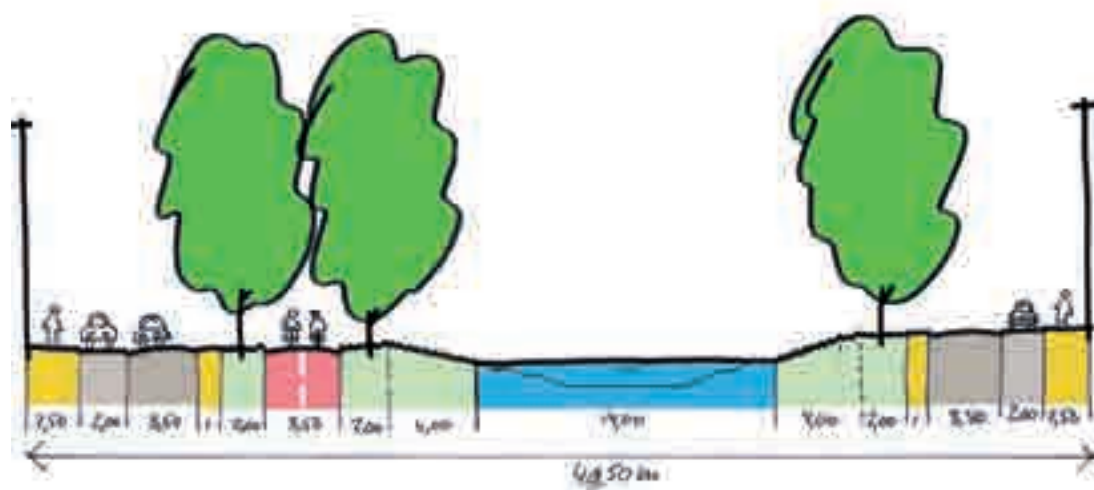
PROFIEL E

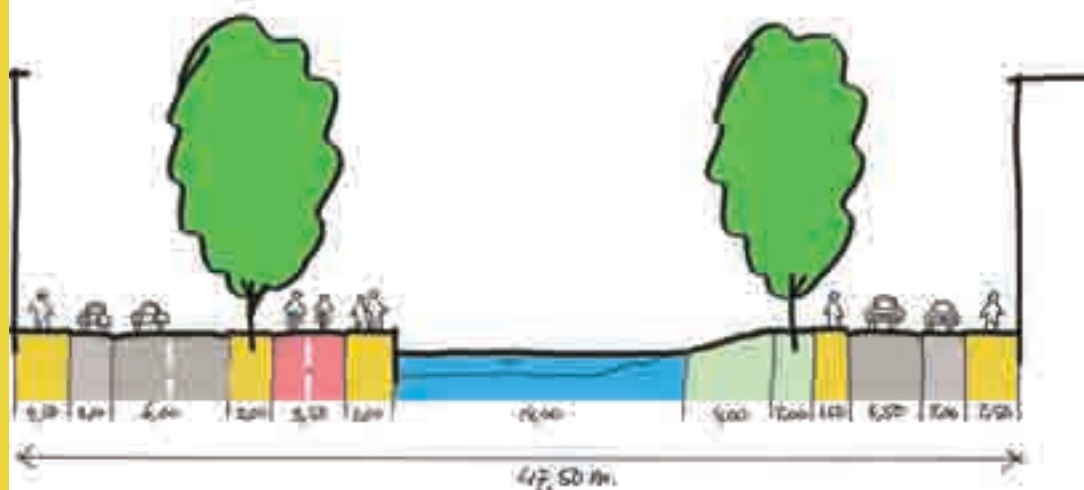
PROFIEL A

PROFIEL D

PROFIEL B

PROFIEL C

5.5 GROENE OPENBARE RUIMTE

5.5.1 GROENSTRUCTUUR

De groenstructuur van Westergouwe is gekoppeld aan de belangrijkste watergangen en de verkeersader: de tochten en de wijkontsluiting. Een strakke laanbeplanting van essen begeleidt de wijkontsluiting. Eén rij ter weerszijden van de weg waar de wijkontsluiting door deelgebied 'tuinen' loopt, vier rijen in een brede grasberm centraal in het profiel waar de wijkontsluiting door deelgebied 'grachten' loopt. De bomen die langs de twee tochten centraal in 'tuinen' staan, zijn geplant in verspreide boomgroepen. De losse groepering sluit aan bij het informele karakter van de tochten, waaraan een langzaamverkeersroute is gekoppeld.

Langs de buitenranden van het bolwerk is, op de overgang naar de centrale waterpartij, ruimte voor de aanleg van een collectieve groenstructuur. Hierdoor ontstaat een fraaie flaneerboulevard, vergelijkbaar met de beplanting op de bolwerken van de oude Hollandse vestingstadjes als Willemstad of Enkhuizen.

5.5.2 GROEN VOOR SPORT EN SPEL

Binnen de buurten worden, aanvullend op de voornoemde groenstructuur, grotere eenheden groen ontwikkeld: voor de kwaliteit van het wonen, ter versterking van de oriëntatiemogelijkheden en voor speelmogelijkheden. Deze velden liggen op maximaal 300 meter van de woning, niet gescheiden door barrières zoals de wijkontsluitingsweg.

Binnen 'grachten' worden deze gebieden anders uitgewerkt dan binnen 'tuinen' of 'bolwerk'. Hier zijn het groene hoven in het achtergebied of een pleinachtige ruimte aan de gracht.

Binnen 'tuinen' zijn deze elementen opgenomen in het lineaire karakter van deze tuinwijk; vormen zij een plek waar extra lucht en ruimte is. Binnen 'bolwerk' kan de speelruimte worden ontwikkeld op een binnenterrein. Ook is denkbaar dat in het water een speleiland wordt ontwikkeld, bijvoorbeeld in de vorm van een drijvend sport-ponton. De behoefte aan sport en speelmogelijkheden verschilt per leeftijd en is onder andere afhankelijk van de zelfstandigheid en mobiliteit van de kinderen en van het type uitdaging dat wordt gezocht.

Voor kinderen tot 6 jaar is het belangrijk een speelplek dicht bij huis te hebben, zodat er de mogelijkheid is om snel naar huis te kunnen wanneer er iets aan de hand is. Ouders zullen altijd in de buurt zijn en vanaf een bankje op hun kroost toezien.

Kinderen ouder dan 6 ontdekken hun omgeving op buurniveau. Speelplekken moeten meer uitdaging bieden en mogen iets verder weg liggen, onder voorwaarde dat ze via een veilige en overzichtelijke route bereikbaar zijn.

Kinderen vanaf 10 a 12 jaar gaan zelfstandig naar bijvoorbeeld een trapveldje verderop in de wijk. Voor deze laatste groep is het belangrijk dat de aangeboden ruimte groter is en de mogelijkheid biedt zich aan de directe invloed van de ouders te onttrekken. Waar mogelijk liggen deze veldjes in de nabijheid van de basisscholen.

Naast deze 'formele' speelplekken is in het plan ruimte voor informele speelplekken opgenomen. Voor oudere kinderen bijvoorbeeld bieden de brede grasbermen langs de hoofdstructuur en het bastion langs het water spelaanleidingen. Het vele water biedt mogelijkheden tot vissen, schaatsen en spelevaren.

5.6 ONTSLUITING

5.6.1 AUTO-ONTSLUITING

Hoofdontsluiting

Westergouwe wordt met een wijkontsluitingsweg ontsloten.

Deze weg wordt gedimensioneerd op 11.000 tot 14.000 mvt per dag. Dat is voldoende voor het aanbod. Hierop takken wegen aan die de aanliggende velden ontsluiten. Deze worden ingericht als verblijfsgebied met 30 km/u limiet.

De wijkontsluitingsweg wordt op twee punten vanaf de Provinciale weg ontsloten:

- In het noord(oost)en wordt een aftakking gerealiseerd nabij de Moordrechtse Tocht.
- In het (noord)westen wordt een aftakking gemaakt die in de toekomst aansluit op een mogelijk te realiseren railstation.

Daartoe worden de twee reeds bestaande rotondes vergroot en wordt een nieuwe rotonde aangelegd.

Bovenstaande ontsluiting vormt een helder systeem, opgebouwd uit twee rechtstanden. Bij deze oplossing zijn twee bedenkingen te plaatsen. De lange rechtstanden nodigen uit tot hard rijden. Daarbij nodigt deze ontsluitingsstructuur wellicht uit tot sluipverkeer. Deze 'by-pass' kan zich ontwikkelen tot een sluiproute voor verkeer dat vast staat op de Provinciale weg.

Om deze bezwaren te ondervangen is een alternatief voorgesteld, waarbij de aansluiting op de westelijke Provinciale weg in zuidelijke richting wordt verplaatst. Daarmee verkrijgt de hoofdontsluiting een meer bochtig verloop. Bij de doorwerking van het masterplan tot stedenbouwkundig structuurplan zal worden bezien welk tracé de voorkeur geniet en moet aandacht worden gegeven aan de vraag hoe sluipverkeer door de wijk kan worden tegengegaan.

Langs de provinciale weg, die Westergouwe aan twee zijden omsluit, ligt een geluidzone. Een aanzienlijk deel van het plangebied ligt binnen de 55 dB geluidscontour. Dat betekent dat aanvullende voorzieningen moeten worden getroffen om de geluidsbelasting terug te dringen. Met behulp van voorzieningen aan de bron en andere technische voorzieningen (absorberende gevel, toepassing van geluidsisolerend glas, suskasten) kan het geluid uit de woning worden geweerd. Hierdoor ontstaat binnen de woning een leefklimaat dat aan de wettelijke normen voldoet. Bij de doorwerking van het masterplan tot stedenbouwkundig structuurplan moet aan het reduceren van de geluidsbelasting en aan de mogelijkheden om vrijstellingen te verkrijgen aandacht worden gegeven.

5.6.2 FIETS-ONTSLUITING

Westergouwe wordt aangesloten op het Provinciaal Fietspadenplan. Uitgangspunt is dat wordt geïnvesteerd in een snelle, attractieve en veilige fietsverbindingen met het centrum en met aanpalende werkgelegenheids- en recreatiegebieden.

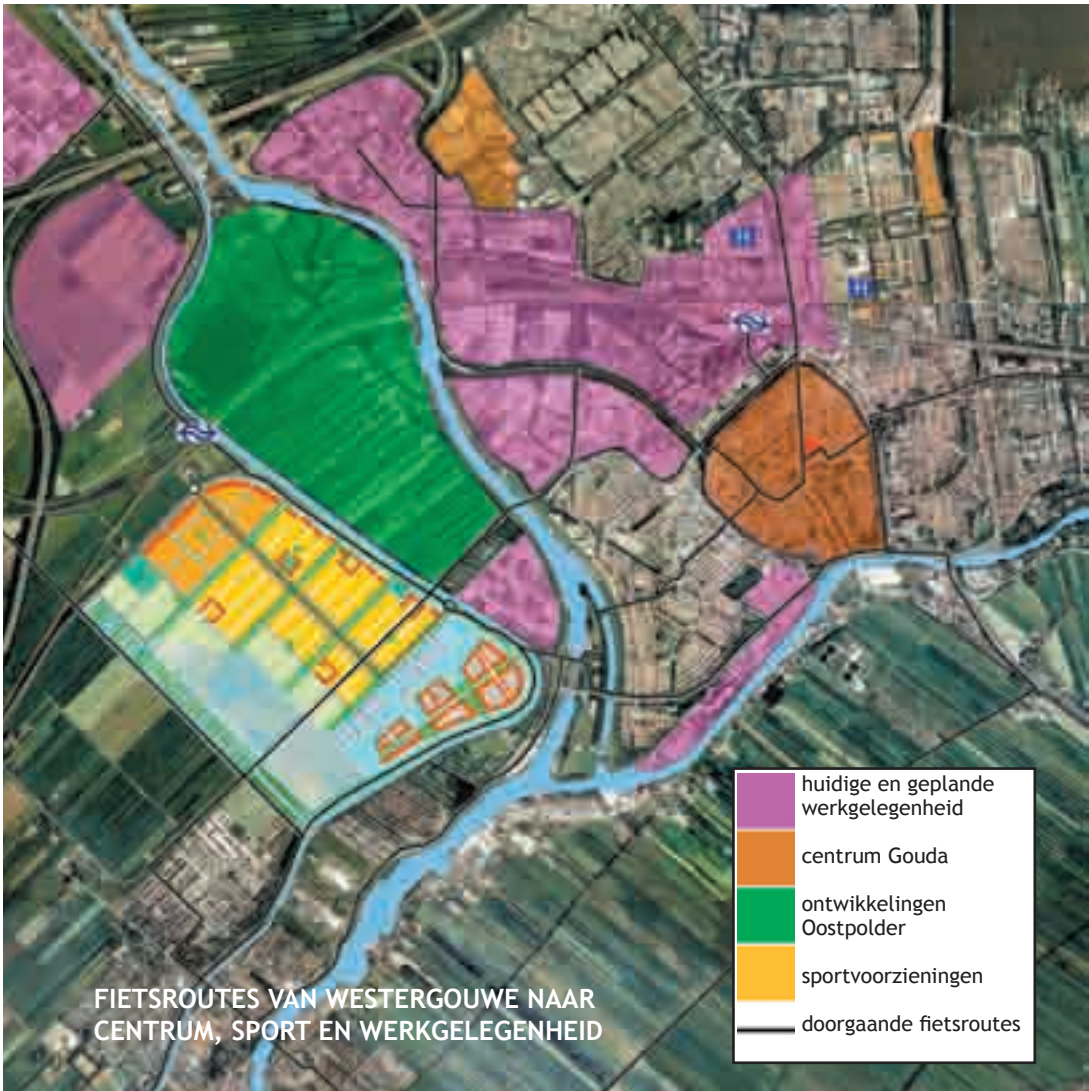
Westergouwe-Gouda

Er worden twee routes ontwikkeld.

- De bestaande fietsroute over het Sluiseiland door de wijk Korte Akkeren wordt geoptimaliseerd. Dit is in potentie een attractieve route, waarbij men vijf keer het water kruist. Op dit moment is deze route onvoldoende ontwikkeld

REFERENTIEBEELD TOCHTEN

FIETSRoutes VAN WESTERGOUWE NAAR CENTRUM, SPORT EN WERKGELEGENHEID

REFERENTIEBEELD TOCHTEN

REFERENTIEBEELD SCHAAITSEN

- In het traject van de Tweede Moordrechtse Tiendweg of langs de Moordrechtse Tocht wordt een nieuwe fietsbrug over de Ringvaart en het Gouwekanaal bepleit. Daarmee ontstaat een nieuwe route die maakt dat voorzieningen en bedrijven, zoals het ziekenhuis en de Kromme Gouwe, per fiets snel (sneller dan met de auto) en veilig bereikbaar zijn.

Een verbeterde fietsverbinding vergt meer dan de aanleg van een extra fietsbrug. De routes zelf moeten voldoen aan redelijke normen van comfort en veiligheid. Hierbij behoeft de sociale veiligheid van de route, met name waar deze langs bedrijventerreinen voert, nadrukkelijk aandacht. Dat betekent dat moet worden geïnvesteerd in de aanleg en kwaliteit van de aansluitende fietspaden zoals een nieuw fietspad over de Moordrechtse Tiendweg en een verbeterde routing over het Sluiseiland en door de wijk Korte Akkeren.

Mogelijk biedt de aanleg van de Zuidelijke Randweg een opening voor het optimaliseren van het fietspad over het Sluiseiland en schept de herstructurering van Korte Akkeren ruimte voor de ontwikkeling van een vrijliggend twee-richtingen fietspad.

Westergouwe -polder

Vanuit Westergouwe wordt, langs de Vijfde Tocht en over de dijk die de waterscheiding tussen de deelgebieden ‘tuinen’ en ‘landelijk wonen’ vormt, een fietsroute in westelijke richting voorgesteld. Hiermee ontstaat een aantrekkelijke route door het open polderland naar twee belangrijke recreatiegebieden in de omgeving: de Krimpenerwaard (via het pontje bij Moordrecht) en het Bentwoud.

Langs de provinciale weg

Langs de provinciale weg wordt het vrijliggend fietspad gehandhaafd. Dit vormt een belangrijke verbinding met werkgelegenheidsgebieden richting Waddinxveen en met het natuur- en recreatiegebied Het Weegje.

Binnen Westergouwe

Binnen Westergouwe wordt een aantal vrijliggende fietspaden ontwikkeld. Deze vallen deels samen met de structuur van tochten.

5.6.3 OPENBAAR VERVOER

Uitgangspunt is dat wordt geïnvesteerd in goede openbaarvervoersverbindingen met het centrum van Gouda. Met de bouw van het station Gouweknoop neemt de bereikbaarheid van de wijk sterk toe. Daarmee wordt ook een substantiële bijdrage geleverd aan het bereiken van de doelstellingen die vanuit de ‘Verkeersprestatie op locatie’ en de ‘Energieprestatie op locatie’ zijn geformuleerd.

Waar mogelijk wordt aangestuurd op een eigen station voor Westergouwe (Gouweknoop), als onderdeel van de Stedenbaan en passend in de ISV Zuidplas. De ontwikkeling van Westergouwe is geenszins afhankelijk van de ontwikkeling van de eigen halteplaats. Omgekeerd mag de ontwikkeling van de wijk de mogelijke ontwikkeling van een station niet blokkeren, en moet deze waar mogelijk de bouw van het station entameren. Dit laatste kan een rol spelen bij de uitwerking van de fasering.

5.6.4 WATERONTSLUITING

De aanduiding ‘Waterstad Westergouwe’ veronderstelt dat men het water ook kan gebruiken, dat men vanuit de woning wateren in de omgeving kan bereiken. De scheiding in peilvakken, met een onderling verschil van

circa 30 cm, hoeft daarin geen onoverkomelijk bezwaar te zijn. Het vele open water in Westergouwe kan gebruikt worden voor roeien, kanoën, schaatsen en zwemmen. Verbindingen over water met de omgeving maken waterrecreatie extra aantrekkelijk.

5.7 VOORZIENINGEN

De commerciële en niet-commerciële voorzieningen worden in een strip gebundeld. Deze strip ligt langs de wijkontsluitingsweg die vanaf het water bij het bolwerk tot aan de mogelijke toekomstige stationslocatie voert. Het parkeren wordt overwegend inpandig opgelost. De voorziening wordt waar mogelijk in combinatie met een andere functie, zoals wonen of ouderenzorg, ontwikkeld.

De commerciële functies worden zoveel mogelijk ondergebracht in het verbrede deel van de strip dat binnen het deelgebied ‘grachten’ valt. De niet commerciële functies worden overwegend gesitueerd in het deel van de strip dat in ‘tuinen’ ligt.

Het onderbrengen van de commerciële functies aan het verbrede deel van de strip binnen het deelgebied grachten biedt een aantal voordelen:

- Hiermee liggen de commerciële voorzieningen dicht bij de Provinciale weg. Dit maakt bevoorrading van de commerciële voorzieningen mogelijk zonder dat de rest van de wijk daar noemenswaardige hinder van ondervindt. Het expeditieverkeer doorkruist niet de hele wijk, maar hoeft vanaf de Provinciale weg slechts een kleine lus te maken.
- Hiermee liggen de commerciële voorzieningen dicht bij het mogelijke toekomstige station Gouweknoop, en daarmee dicht bij het openbaar vervoer. Wanneer het station is gerealiseerd, zal de vraag naar commerciële voorzieningen (thans geraamd op 5000 m²) mogelijk toenemen. Mensen kunnen op weg naar het station, of op weg naar huis, gebruik maken van de commerciële voorzieningen. Dit vormt een aanzienlijke versterking van het draagvlak voor deze voorzieningen. Dat maakt het mogelijk om, ondanks het relatief beperkte aantal woningen, hier toch een stevig voorzieningenniveau te realiseren.
- Hiermee liggen de commerciële voorzieningen in het meer stedelijk getinte deel van de wijk, waar een groter aandeel ‘niet grondgebonden woningen’ wordt gerealiseerd. Boven de winkelvoorzieningen kunnen appartementen en zorgwoningen voor ouderen worden gerealiseerd. Deze liggen dan tevens dicht bij het openbaar vervoer.
- Niet commerciële voorzieningen zoals scholen en welzijnsvoorzieningen hebben geen of nauwelijks baat bij een ligging nabij de Provinciale weg. Zij moeten vooral een goede spreiding door de wijk kennen. De centrale strip biedt daartoe binnen het deelgebied tuinen alle mogelijkheden.

Binnen de strip worden de scholen gesitueerd aan de parkachtige tochten met de vrijliggende fietspaden. De scholen voegen door hun massa, hoogte, en maatopbouw aan het plan stedenbouwkundige accenten toe. Zij dragen bij aan de oriëntatie binnen de wijk.

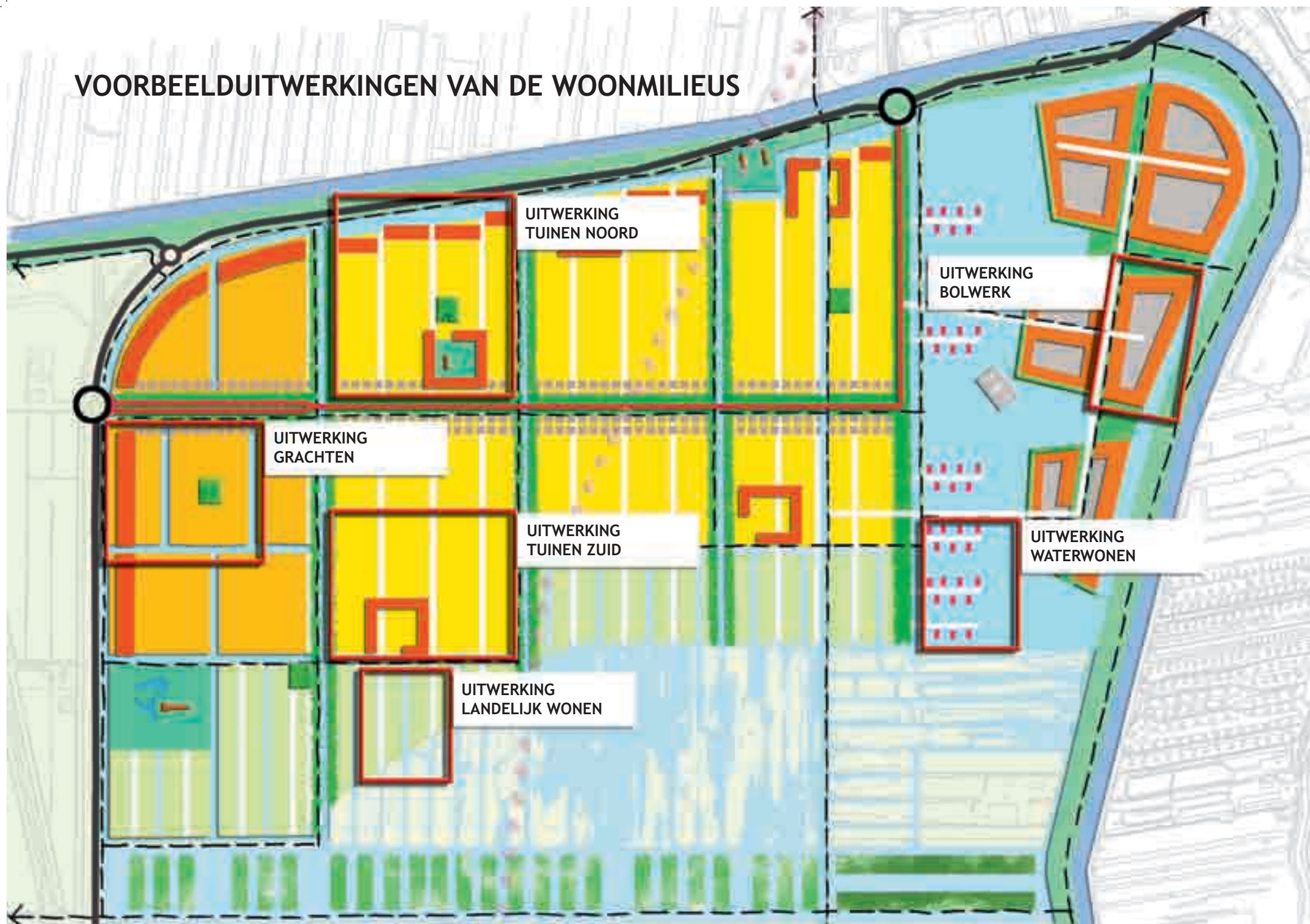
Gekoppeld aan de voorzieningen zullen ook appartementen en ouderenwoningen worden gerealiseerd. Tevens is het denkbaar dat een hoeve binnen het deelgebied ‘tuinen’ wordt ingericht als een (woon)zorgcomplex.

6

V O O R B E E L D U I T W E R K I N G E N

VOORBEELDUITWERKINGEN VAN DE WOONMILIEUS

Overzicht van maten en aantallen in Westergouwe

Oppervlakte plangebied: ruim 140 hectare

Totaal aantal woningen: 3600-3800, waarvan

- 78% eengezinswoningen en 22% meergezinswoningen. Meergezinswoningen komen voor in woonmilieu grachten, tuinen en bolwerk.
- 72% koopwoningen en 28% huurwoningen

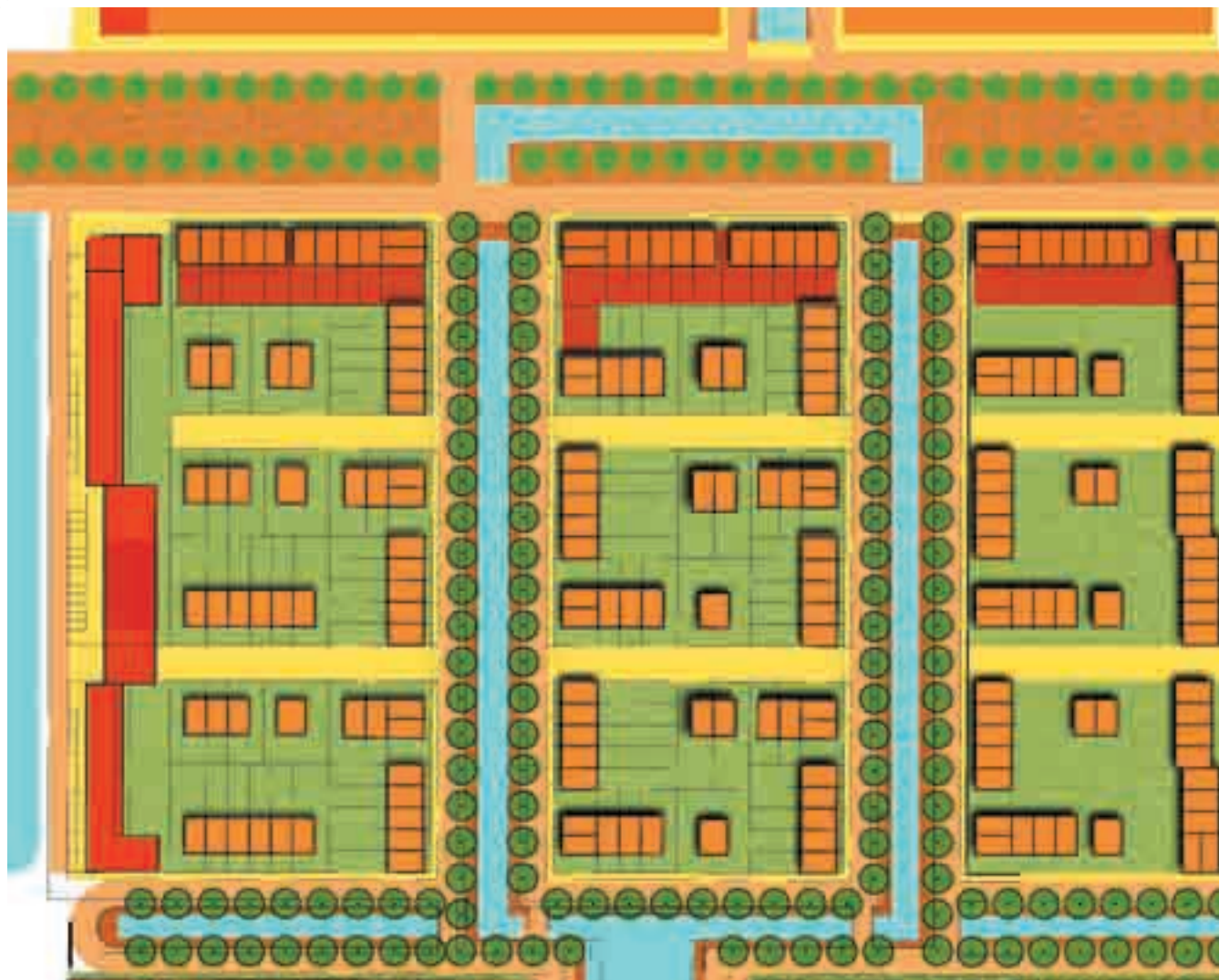
Aantal woningen per woonmilieu:

- Grachten: circa 950
- Tuinen: circa 1700, waarvan circa 140 mgw. en circa 1460 egw.
- Landelijk wonen: circa 350
- Bolwerk: circa 700
- Waterwonen: circa 60

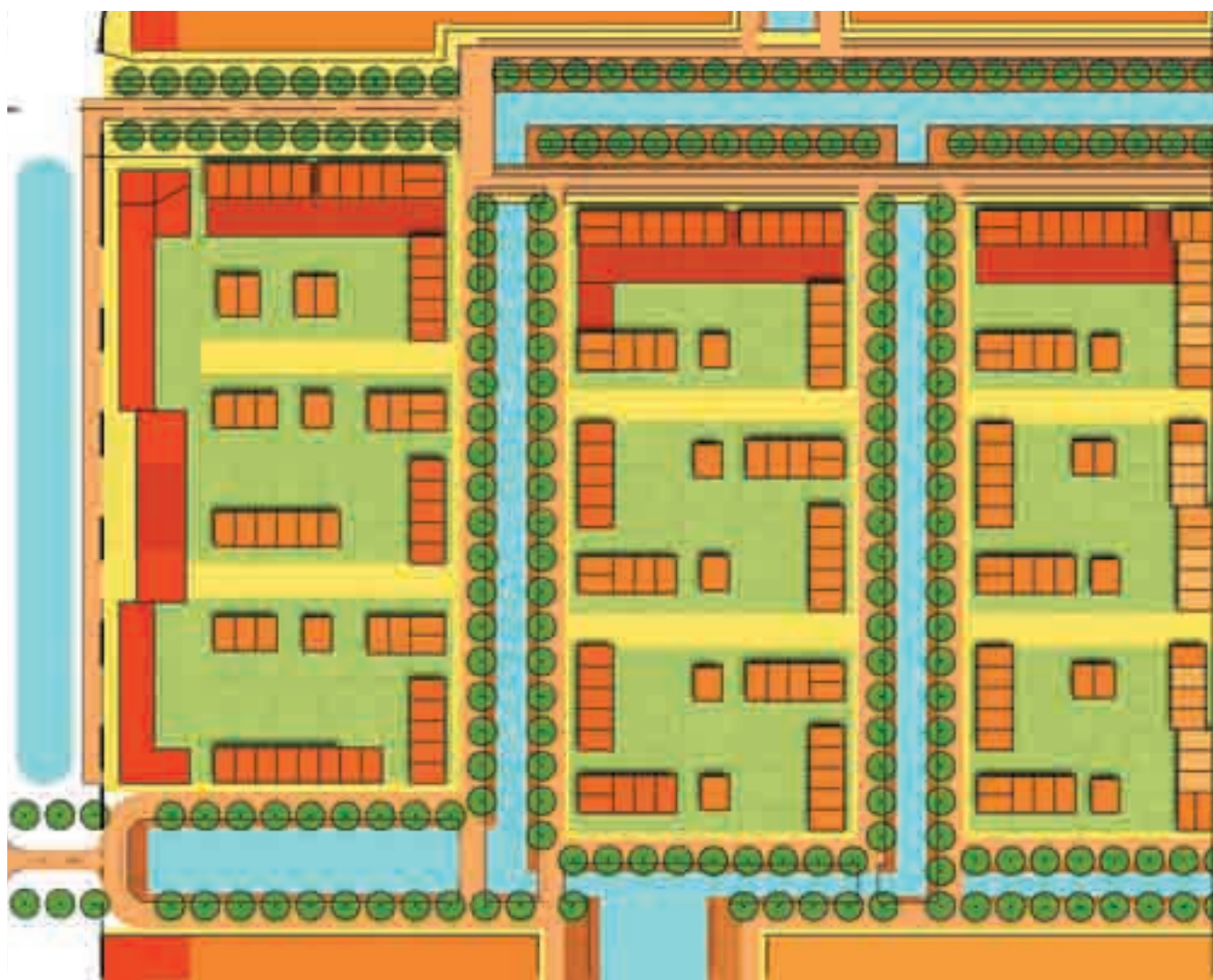
Het stedenbouwkundig plan ontwikkelt een heldere hoofdstructuur. Binnen de hoofdstructuur is, bij de uitwerking van de woonmilieus, ruimte voor complexiteit en diversiteit.

Om deze spanning tussen helderheid en complexiteit te tonen en om aan te geven welke kwaliteit binnen de woonmilieus gerealiseerd kan worden, is van elk woonmilieu een representatief deel uitgewerkt. De uitwerkingen laten zien hoe ruimtelijke principes en structuren uitgewerkt zouden kunnen worden. Belangrijk hierin is de relatie van woningen tot de groene openbare ruimte en tot het vele water in en rond de wijk. Ook wordt in een aantal uitwerkingen een voorzet gedaan voor innovatieve parkeeroplossingen.

De hoeveelheid water en openbare ruimte alsmede de woningtypologieën met bijbehorende woningdichtheden, komen overeen met wat voor het geheel is geraamd. De uitwerkingen geven een indruk van een mogelijke invulling van de woonmilieus. Verdere studie is nodig om de in dit masterplan benoemde kwaliteiten per woonmilieu uit te werken.

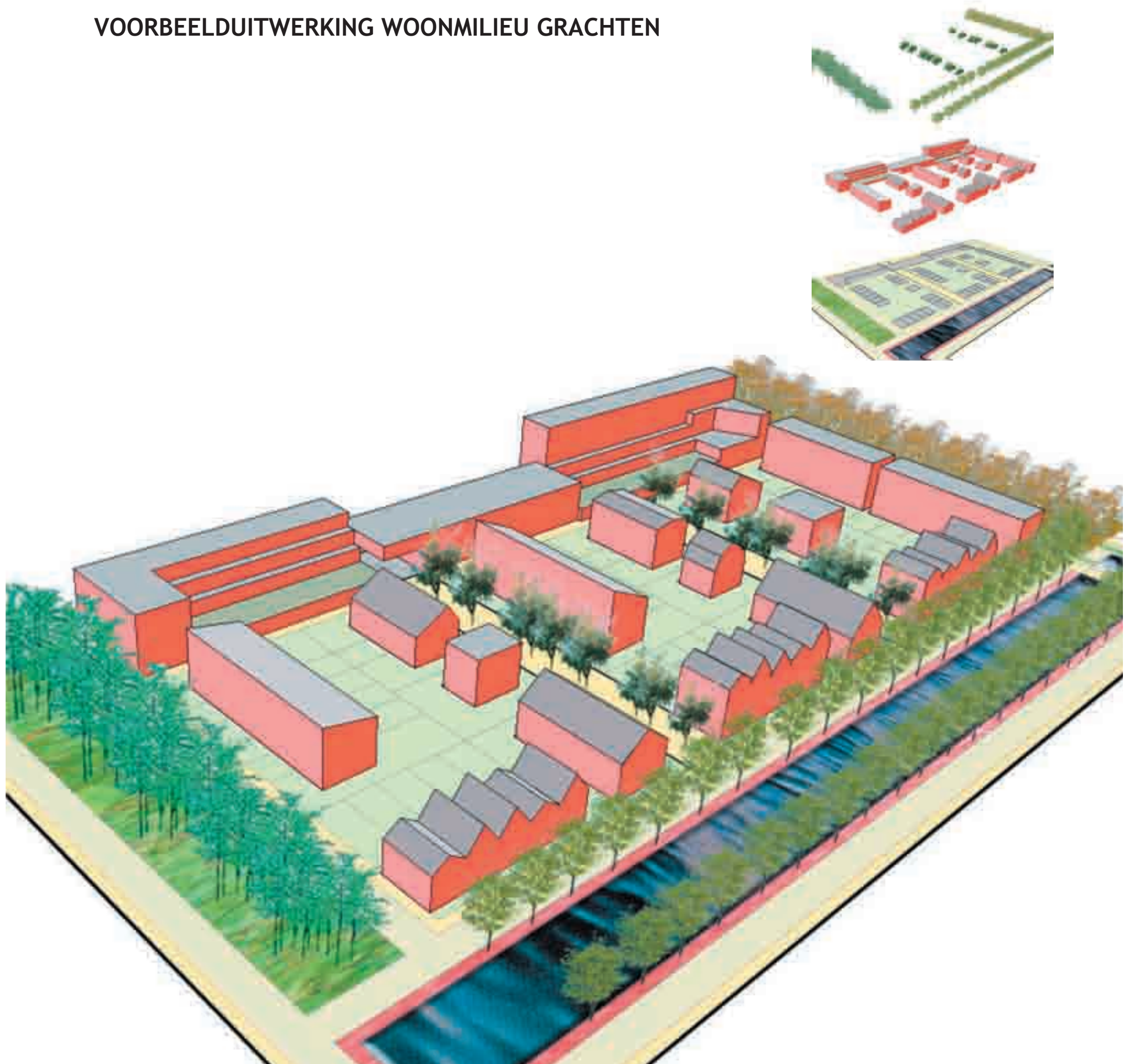

VOORBEELDUITWERKING GRACHTEN
ZOALS IN MASTERPLAN

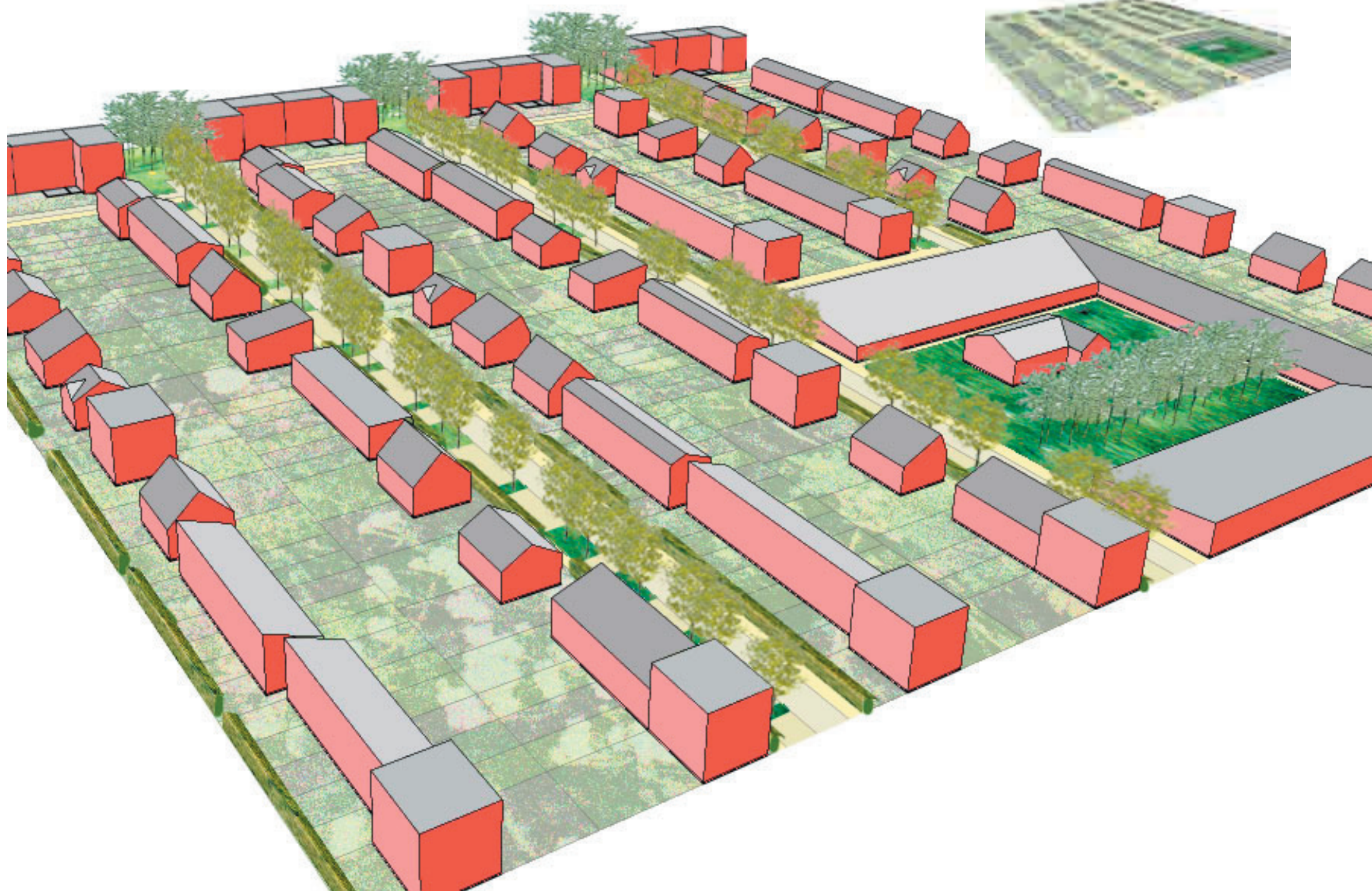
VOORBEELDUITWERKING GRACHTEN
MET ALTERNATIEF WIJKONTSLUITING

VOORBEELDUITWERKING WOONMILIEU GRACHTEN

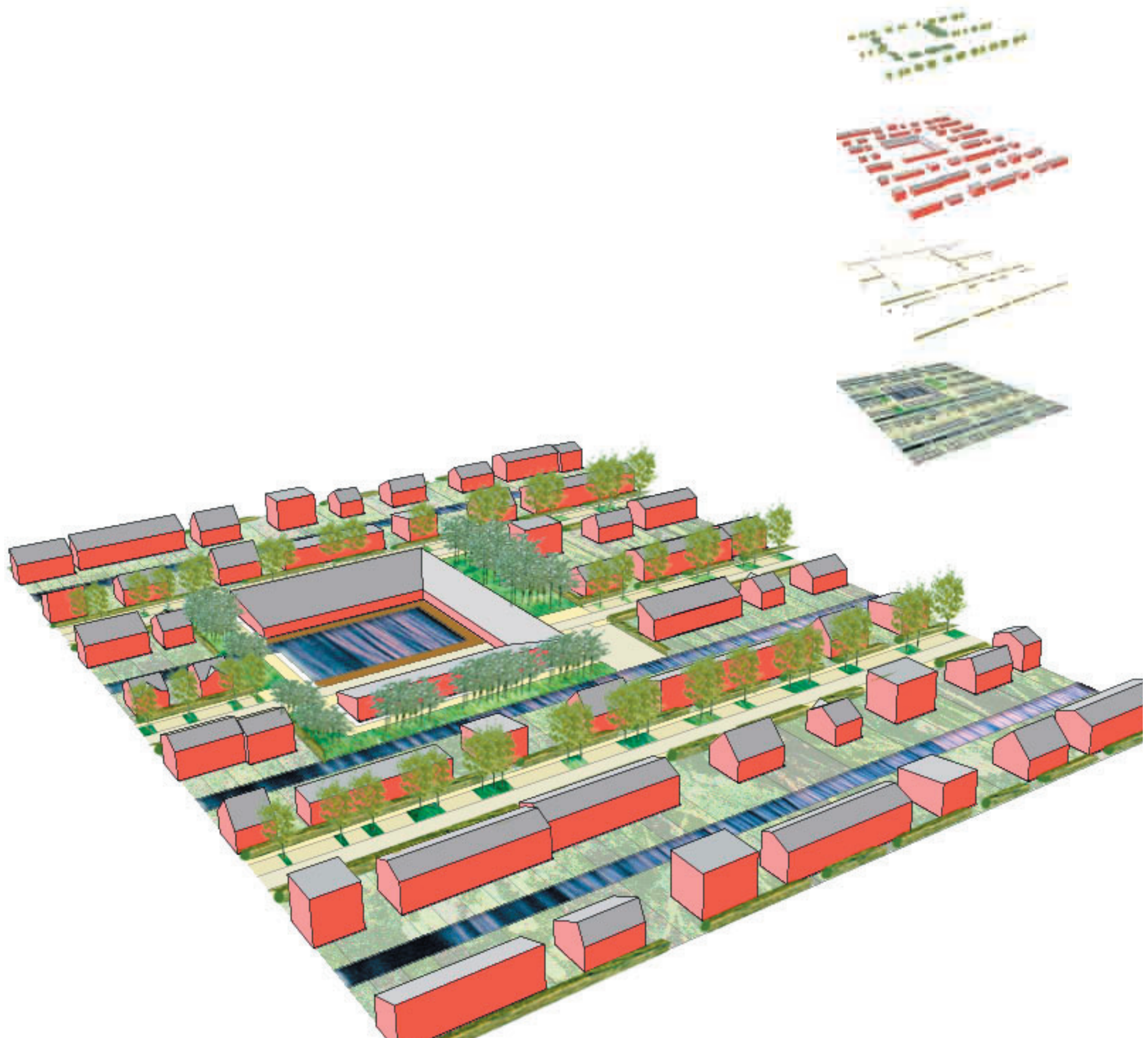

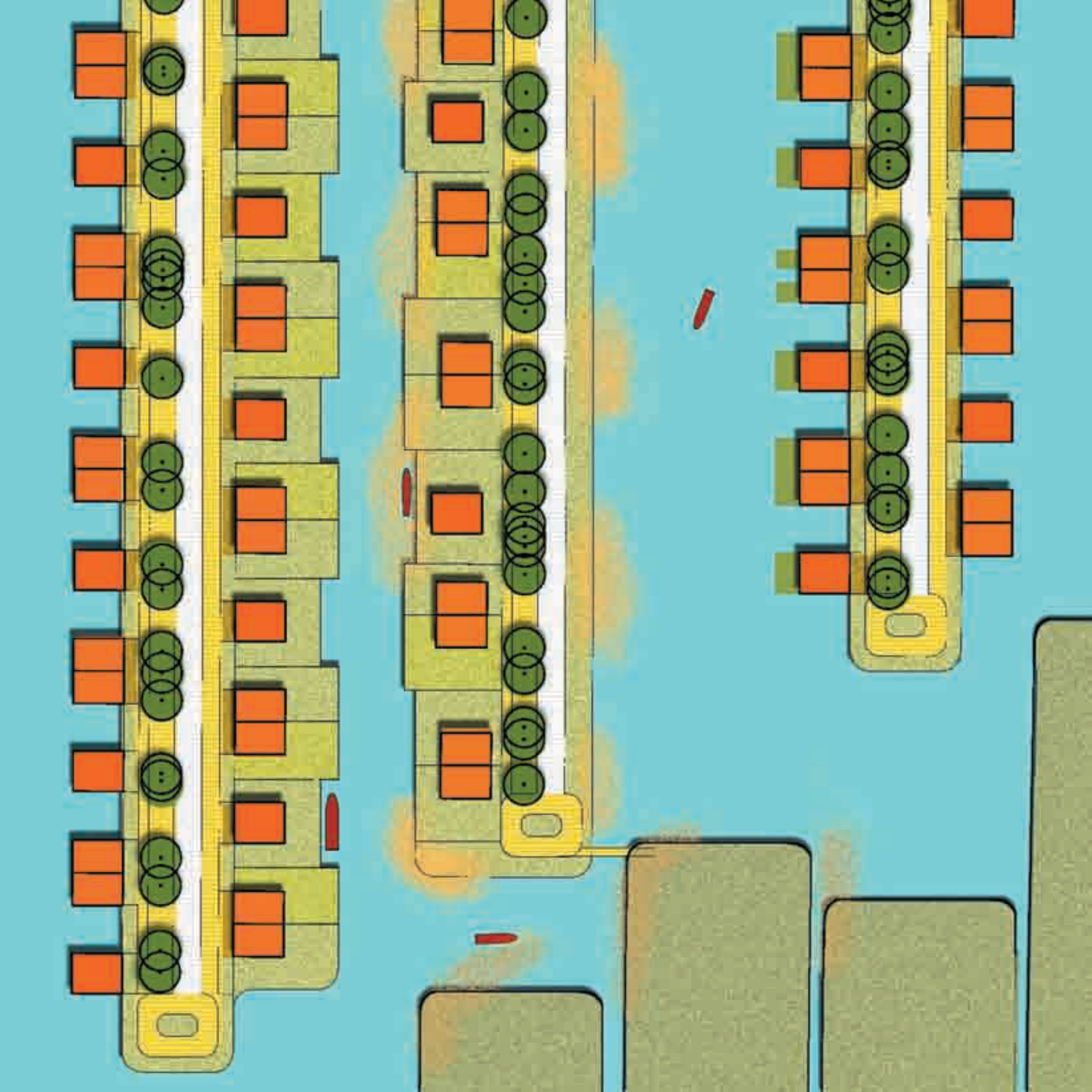
VOORBEELDUITWERKING WOONMILIEU TUINEN NOORD

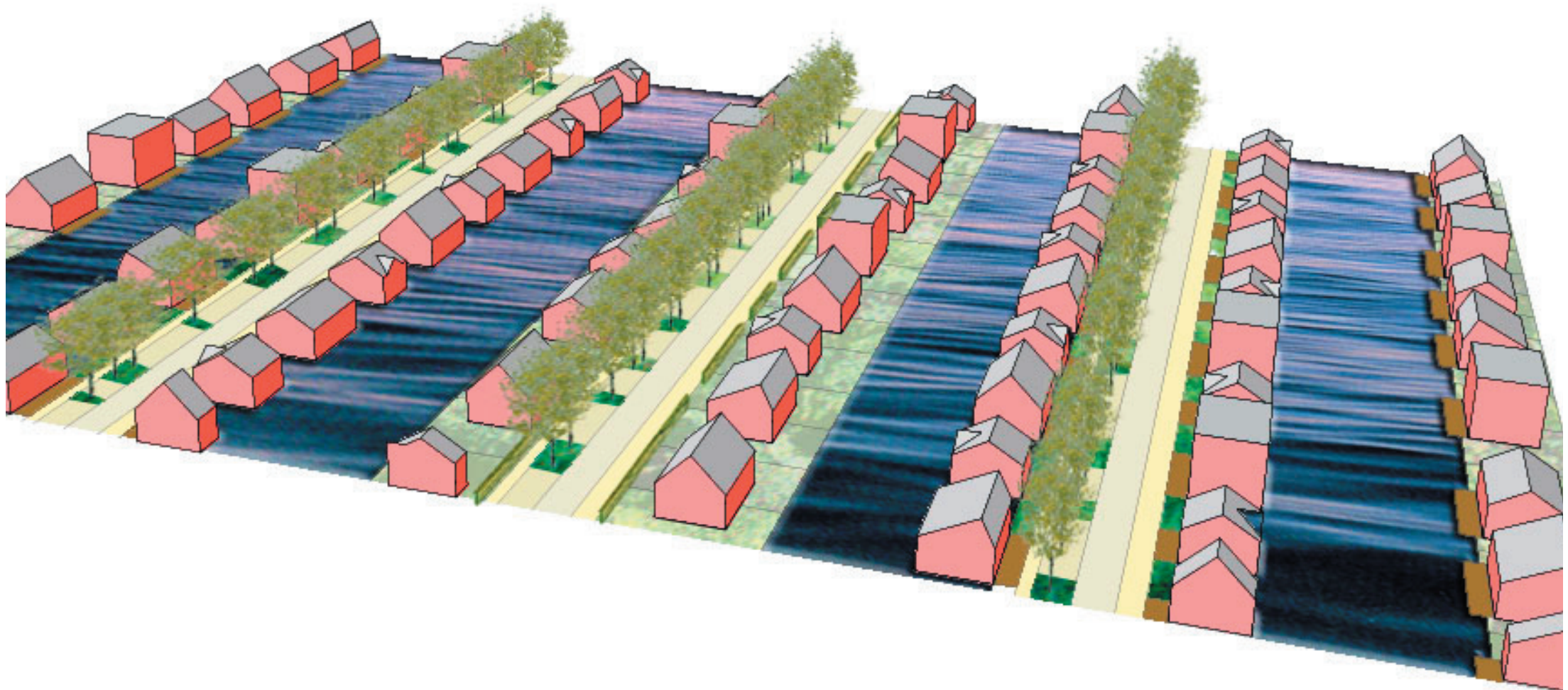

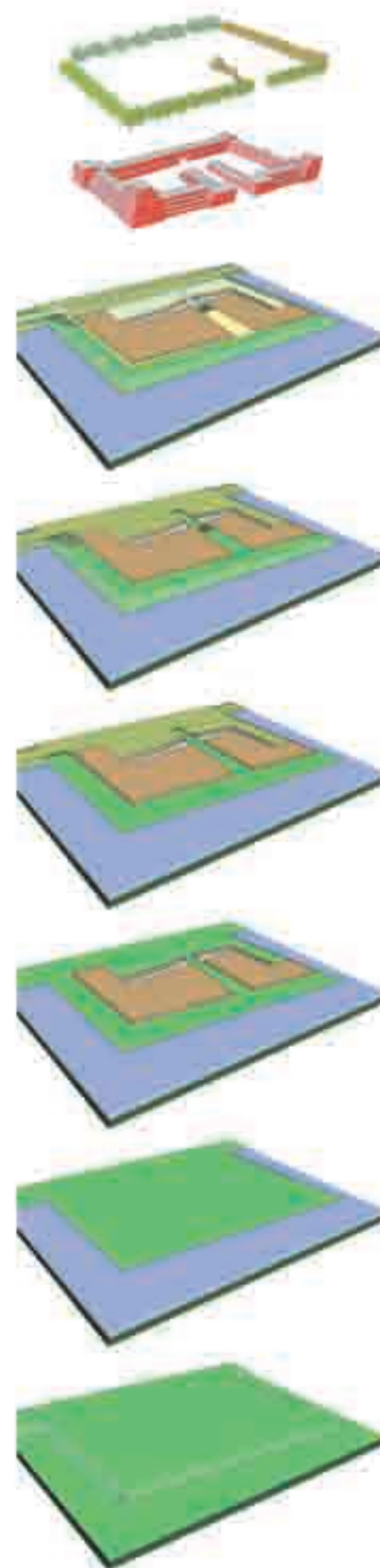
VOORBEELDUITWERKING WOONMILIEU TUINEN ZUID

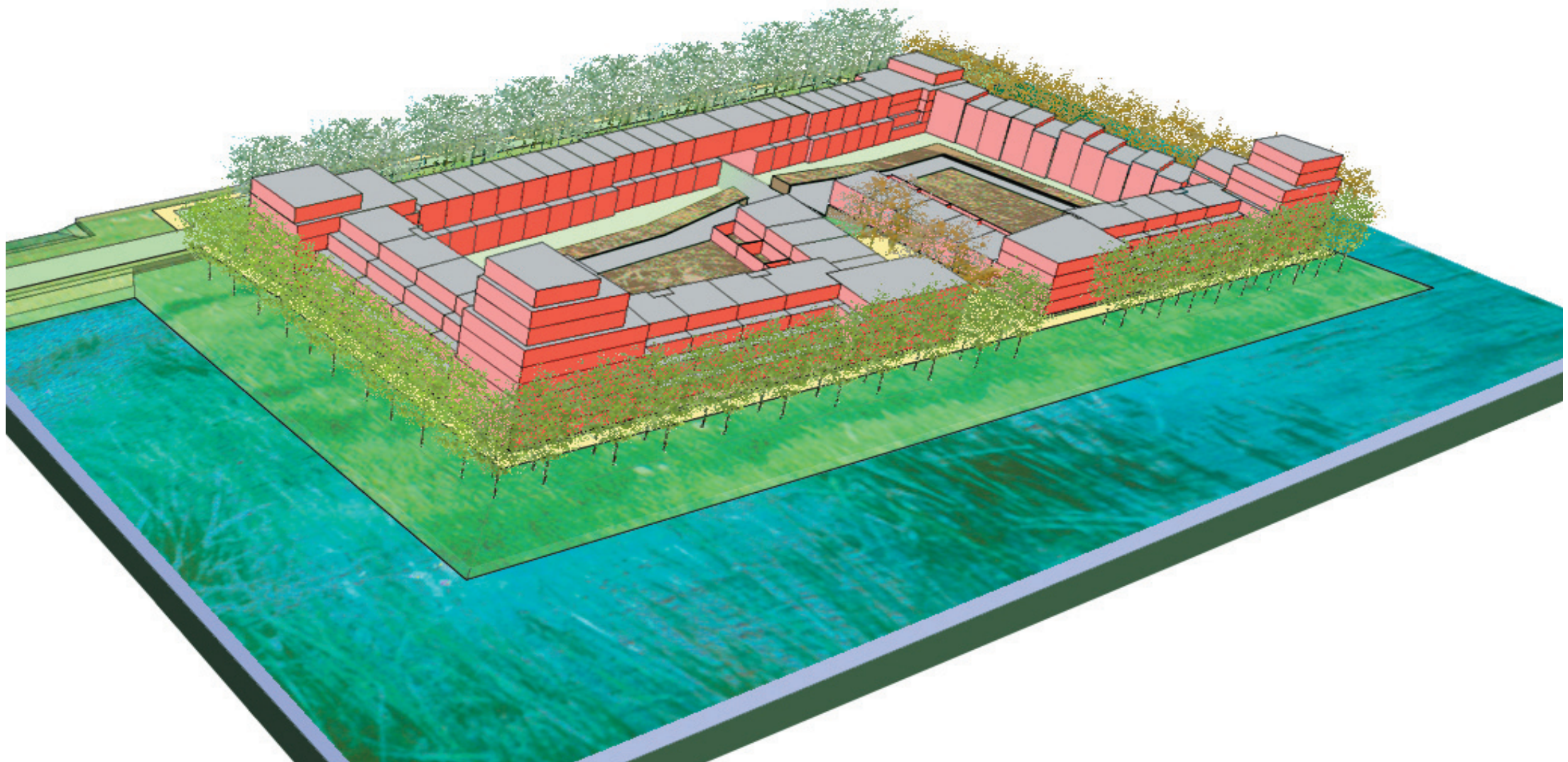
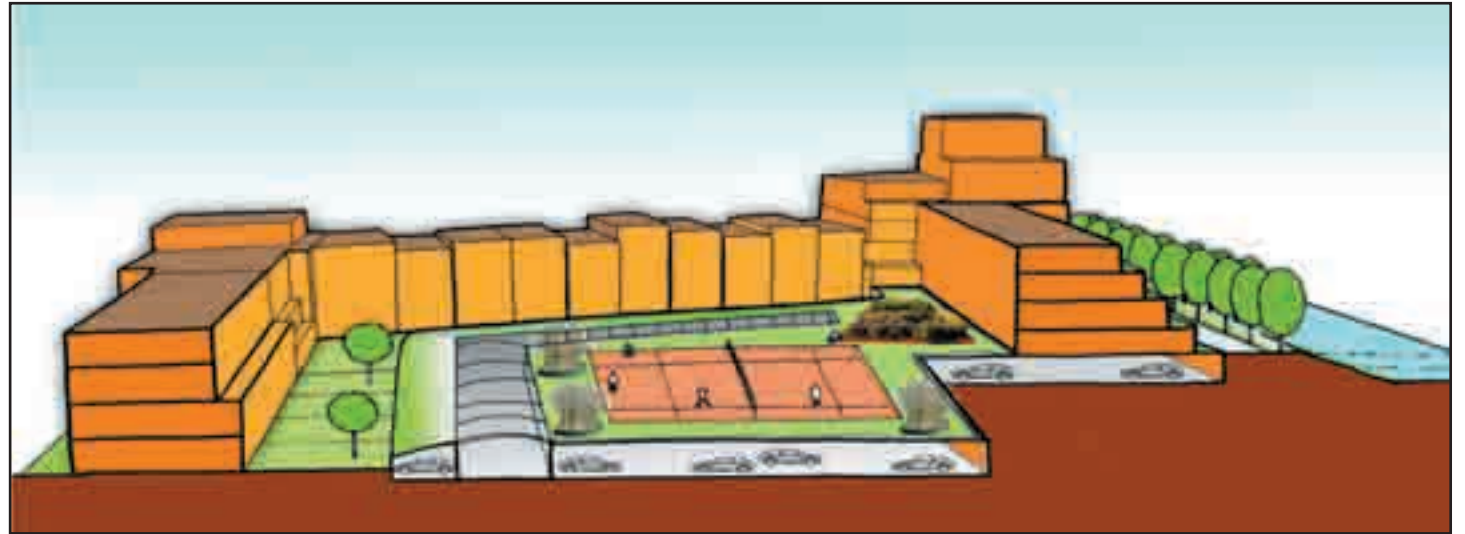
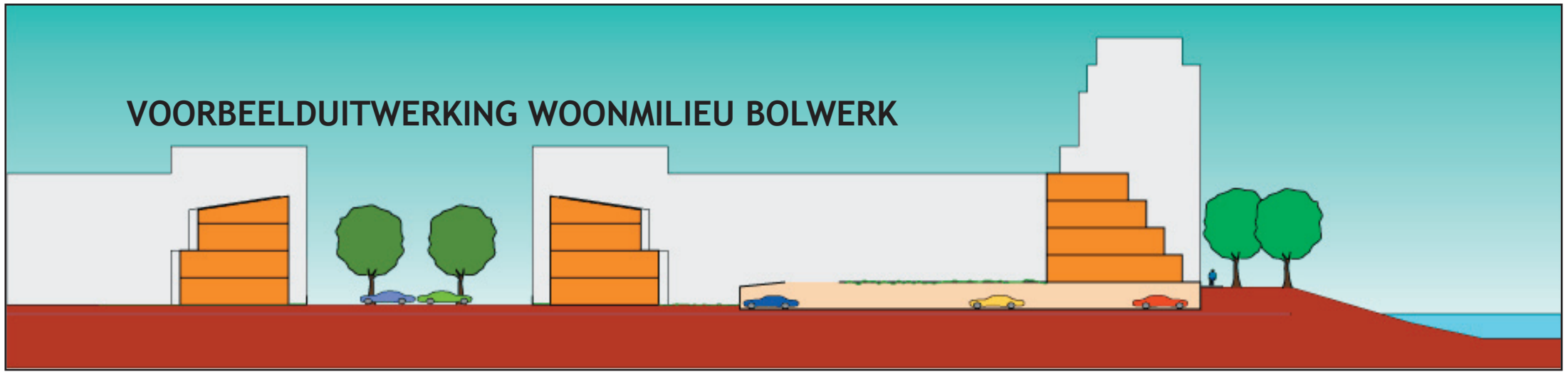

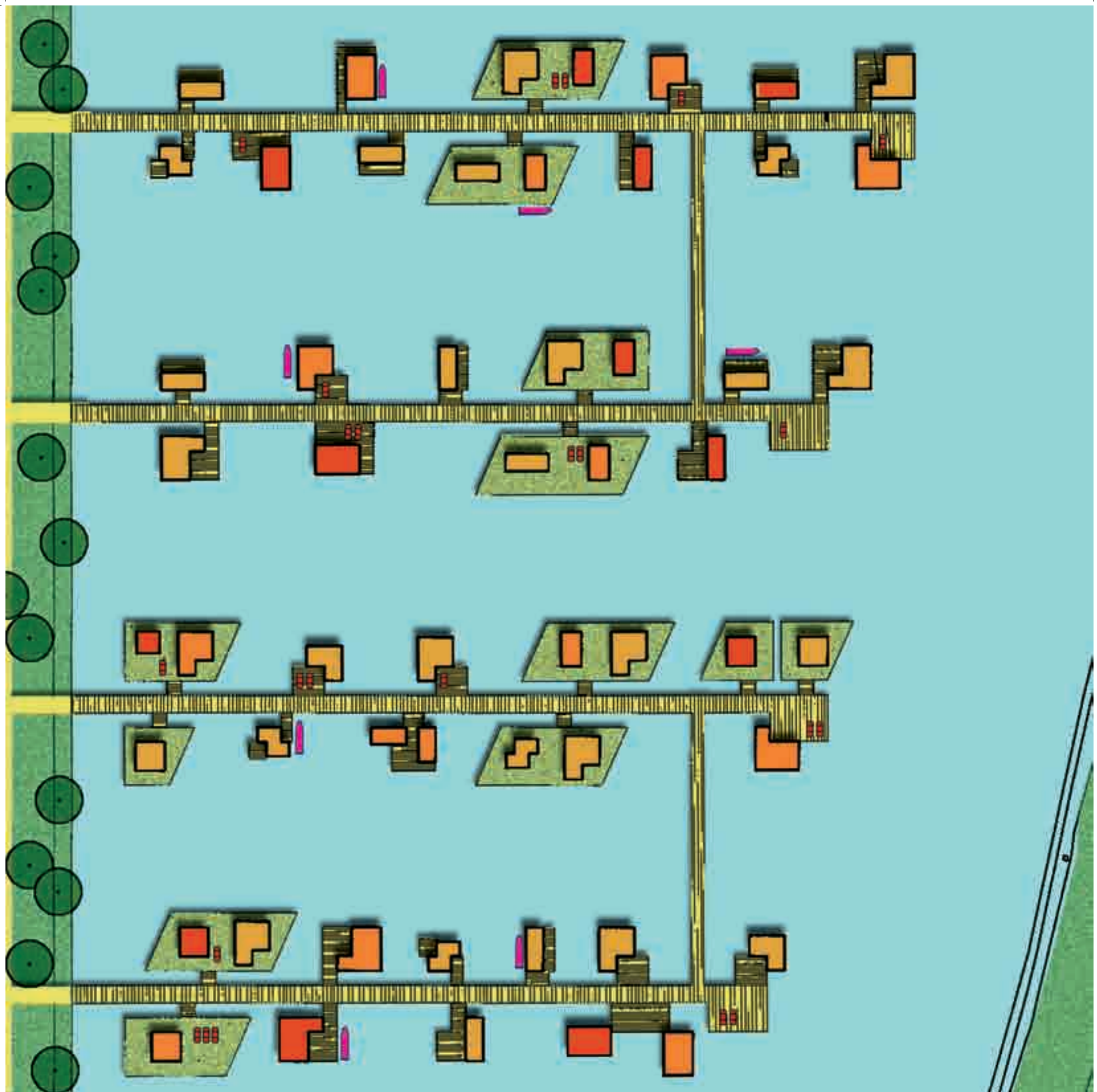
VOORBEELDUITWERKING WOONMILIEU LANDELIJK WONEN

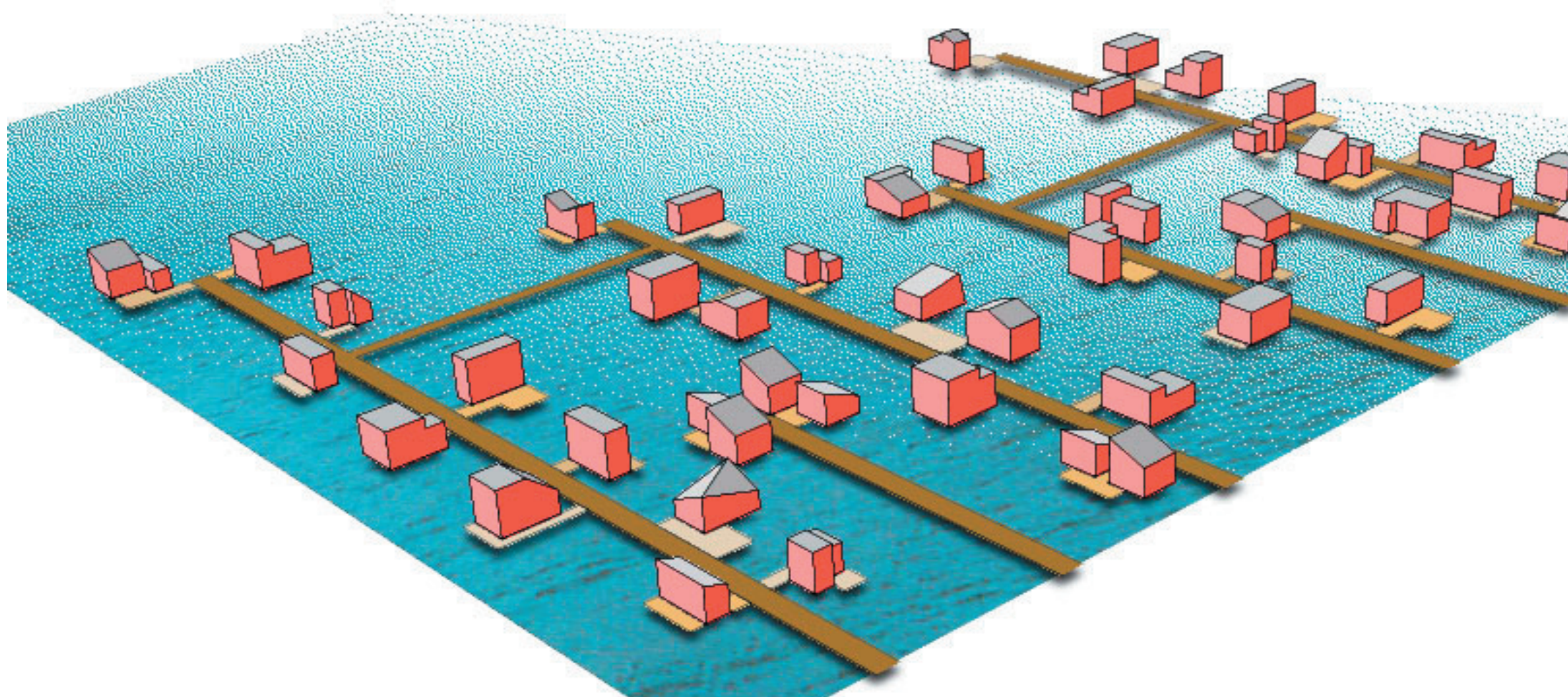
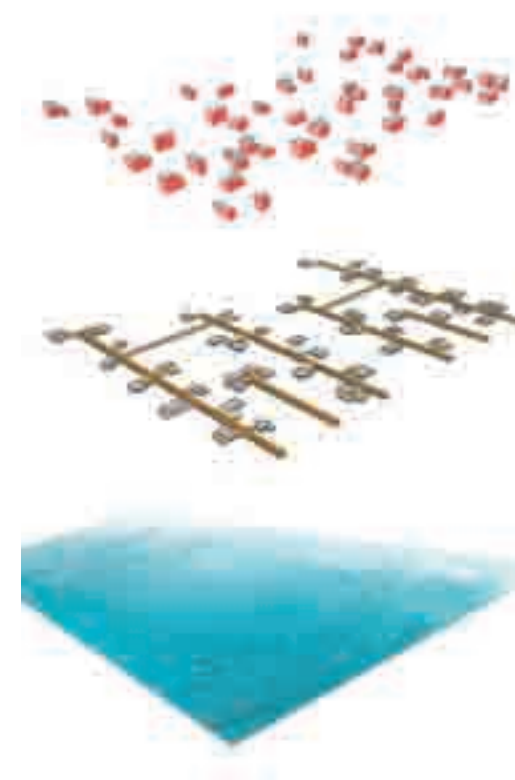

VOORBEELDUITWERKING WOONMILIEU BOLWERK

VOORBEELDUITWERKING WOONMILIEU WATERWONEN

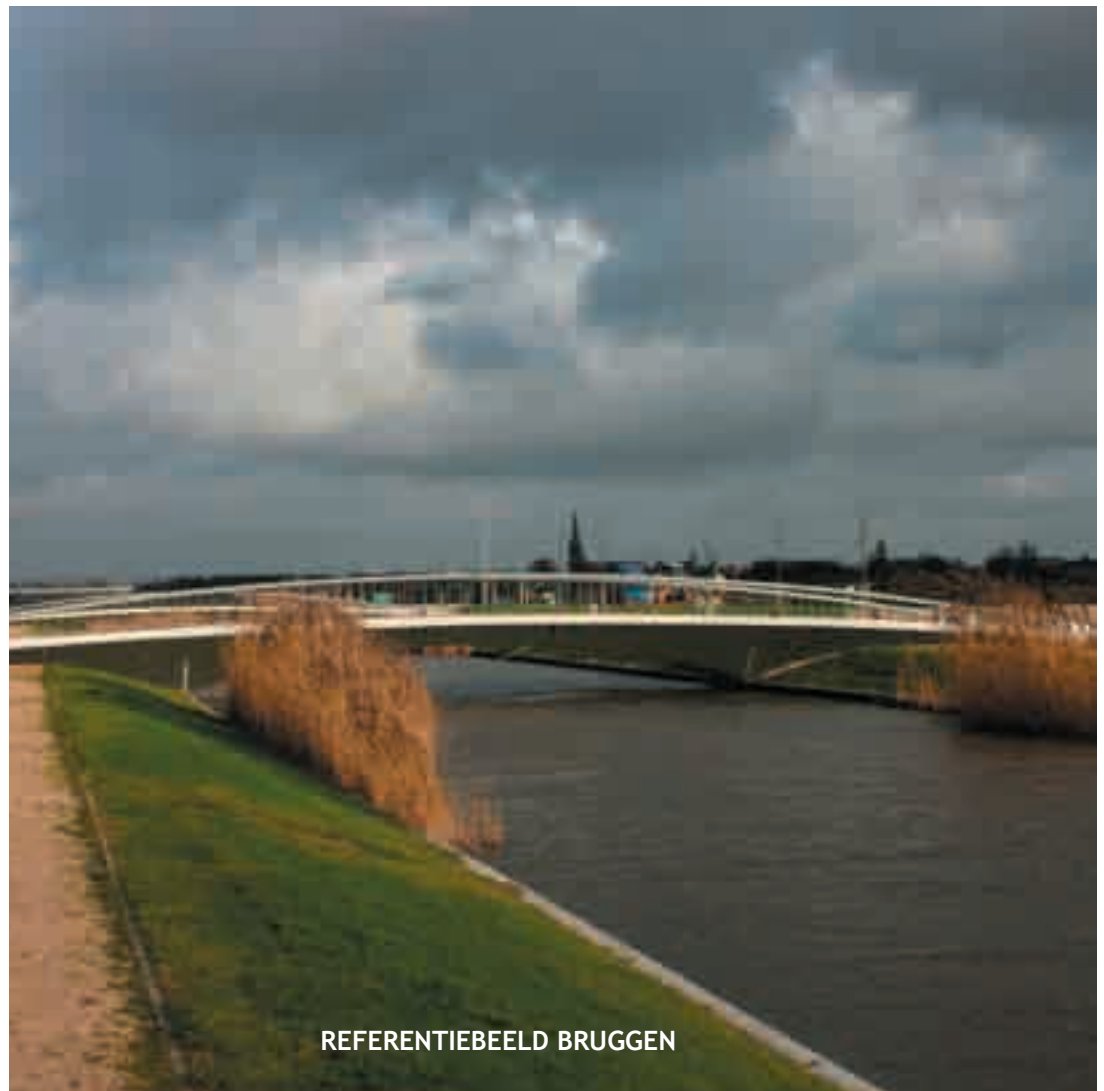

AANDACHTSPUNTEN OPENBARE RUIMTE

REFERENTIEBEELD BRUGGEN

REFERENTIEBEELD BRUGGEN

REFERENTIEBEELD ZICHTBAAR WATERHOOGTEVERSCHIL

REFERENTIEBEELD ONDERGRONDS VUILSYSTEEM

7.1 OPENBARE RUIMTE ALGEMEEN

Ten behoeve van de inrichting van de openbare ruimte van Westergouwe wordt een elementencatalogus ontwikkeld, waarin wordt aangegeven welke verhardingsmaterialen, verlichtingselementen, banden, prullenbakken, afvalcontainers, goten, anti-parkeervoorzieningen etc. worden toegepast.

Hiermee wordt een ‘familie’ van elementen ontwikkeld. Daarbij kan met de keuze van deze elementen sterk worden bijgedragen aan de ontwikkeling van een herkenbare ‘eigen identiteit’.

Vooruitlopend op de ontwikkeling van de elementencatalogus behoeven vier aspecten bijzondere aandacht:

- verzamelen huisvuil
- bruggen
- overlaten/cascaden
- trappen

7.1.1 Verzamelen huisvuil

In Westergouwe wordt een ondergronds systeem van vuilopslag toegepast. Bewoners kunnen 24 uur per dag hun huisvuil aanbieden. 1 x per week worden de ondergrondse containers geleegd.

7.1.2 Bruggen

Water wordt in de beleving van Westergouwe een beeldbepalend element. Westergouwe wordt opgebouwd uit tochten, singels en sloten. De aanwezigheid van het water zal in belangrijke mate de identiteit van deze ‘wijk in de polder’ bepalen. Daarbij behoeven de kruisingen van het water bijzondere aandacht. Voor Westergouwe wordt een eigen type brug ontwikkeld.

7.1.3 Overlaten / cascaden

De peilvakscheidingen worden als zichtbare dijkjes vormgegeven. Hierover worden wandel- fietsroutes aangelegd. Op een aantal plaatsen waar verschillende waterpeilen samen komen wordt het verschil in waterhoogte zichtbaar gemaakt door de ontwikkeling van een watertrap: de zogenaamde ‘cascade’.

7.1.4 Trappen naar de Ringdijk

De hoge Ringdijk vormt de beschermende arm die als het ware om Westergouwe wordt geslagen.

Vanuit Westergouwe heeft men op tal van plaatsen zicht op de Ringdijk. Ook voeren vanuit de wijk diverse langzaam-verkeersroutes naar de Ringdijk. Vanaf de Ringdijk geniet men een zicht op het hooggelegen water en kijkt men uit op Westergouwe.

De trappen naar de dijk worden ontwikkeld tot bijzondere elementen.

7.2 PARKEREN

De Nota van Uitgangspunten definieert voor Westergouwe een hoge parkeernorm, van circa 1.6 parkeerplaats per woning voor het goedkopere segment tot 2 parkeerplaatsen per woning in het hogere marktsegment. Gezien de toename van het aantal werkenden per huishouden, en daaraan gekoppeld de groei van het wagenpark, is een dergelijke hoge norm met het oog op de toekomst verstandig. Is een wijk eenmaal gerealiseerd, dan zijn er immers nauwelijks meer mogelijkheden om parkeerruimte toe te voegen. Tegelijkertijd verhoogt deze parkeernorm de druk op de grond. Daarbij moet ook bedacht worden dat de aanwezigheid van parkeerruimte meer als praktische dan als ruimtelijke kwaliteit wordt beschouwd. In toenemende mate wordt ‘het blik langs de weg’ als een verstoring van het ruimtelijk beeld opgevat. Zowel uit het oogpunt van ruimtegebruik als uit het oogpunt van ruimtebeleving moet worden gezocht naar mogelijkheden om het parkeren effectief in te passen.

Westergouwe wordt ontwikkeld tot een verkeersluwe wijk, waar de auto zoveel mogelijk ‘uit het zicht’ wordt gestald. Een innovatieve benadering van het parkeren moet worden ontwikkeld tot een ‘selling point’. Uitgangspunt is dat tenminste 1 parkeerplaats per woning op eigen terrein wordt gerealiseerd, hetzij op eigen erf, hetzij in een collectieve parkeervoorziening. Bij appartementencomplexen is een dubbel ruimtegebruik ontwikkeld door te werken met een opgetild maaiveld, waarbij het parkeren op het nul-niveau plaatsvindt terwijl het dek als attractieve, autovrije semi-openbare ruimte wordt ingericht. Waar de auto toch op het maaiveld moet worden gestald moet het parkeren zoveel mogelijk worden ingepast in de structuur van het plan. Op bescheiden schaal kunnen ‘parkeerkoffers’ worden ontwikkeld waarbinnen het parkeren wordt geclusterd. Tot slot kunnen innovatieve mechanische parkeermethoden in ogenschouw worden genomen. Door gebruik te maken van een automatisch parkeersysteem kunnen twee maal zo veel auto’s op het zelfde oppervlak worden gestald.

7.3 BEELDKWALITEITSPLAN OPENBARE RUIMTE

In het vervolg moet een beeldkwaliteitsplan worden opgesteld waarin richtlijnen ten aanzien van de inrichting en het beheer van de openbare ruimte moeten worden vastgelegd.

Het beheer van de buitenruimte vergt bijzondere aandacht.

De aanleg van een buitenruimte ontwerp is pas de eerste stap in de realisatie van het beeld dat de ontwerper voor ogen staat. Beplantingen moeten tot wasdom komen. Het uiteindelijk beeld wordt pas na jaren bereikt. Vervolgens moet dat beeld met een adequaat beheer gedurende een lange periode in stand kunnen worden gehouden.

Tegelijk met het ontwerp van de buitenruimteplannen moeten beheerplannen worden opgesteld, die bewijzen dat het beeld dat de ontwerper bij aanleg voor ogen staat zich door een adequaat beheer ook daadwerkelijk laat realiseren en in stand houden.

**gemeente
gouda**

